

100 - lecie
Szkoły Podstawowej
w Wólce Grodziskiej

AKTUALNOŚCI

Wyjątkowy jubileusz istnienia Szkoły Podstawowej w Wólce Grodzkiej

Historia Szkoły Podstawowej w Wólce Grodzkiej

Wspomnienie o siostrze Anieli Siwy

Ważny komunikat dla mieszkańców gminy

Rozpoczęła się największa inwestycja drogowa w gminie

Inwestycje w skrócie

Z życia PGK

Rządowe dofinansowanie dla naszej gminy

Wielkie sprzątanie placu zabaw

Ruszyła budowa placu zabaw na terenie Parku Podworskiego

Z życia Rady Gminy

Stan rolnictwa i leśnictwa na terenie naszej gminy w bieżącym roku

Środki z Funduszu Sołeckiego na rok 2023 podzielone

Kilka słów przypomnienia o dodatkach do źródeł ciepła

Sprawdziłeś już swoje przewody kominowe? Sezon grzewczy rozpoczęty

Kilka słów o przeglądach technicznych budynków

Plan sezonowych polowań kół łowieckich na terenie gminy

Zasady pierwszej pomocy z udziałem defibrylatora

Z życia policji

Duże i małe problemy naszych dzieci

Kilka słów o zdrowiu

Jesienne propozycje kulinarne

Miód skuteczny na ból i przeziębienie

Komputery dla dzieci z rodzin byłych pracowników PGR rozdane

Biesiada Ziemniaczana w Podlesiu

Warsztaty artystyczne ŚDS w Łopuszce Wielki

Piknik Godności Osób Niepełnosprawnych

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Prelegenci na Regionalnej Konferencji Informatycznej w Przemyślu

Konferencja edukacyjna w szkole w Grodzisku Dolnym

Sukces młodej malarki z Grodziska Dolnego

Tegoroczne ślubowania i pasowania na ucznia

Piknik lotniczy w Wólce Grodzkiej

KULTURA

Pani Katarzyna Mach - Wawrzaszek w gronie nagrodzonych

Konkurs Na Ludowo

Rodzinny Piknik Lasowiacki

Kolejna odsłona „Kopciuszka”

W hołdzie Marii Konopnickiej

GRODZISKIE HISTORIE

Z kart historii - Wspomnienia Sybiraka

„Można odejść na zawsze, by stale być blisko.”
ks. Jan Twardowski

Wyrazy głębokiego żalu i współczucia
Pani Danucie Zygmunt
Kierownikowi Urzędu Stanu Cywilnego
w Grodzisku Dolnym
z powodu śmierci

TEŚCIA

składają
Wójt i Rada Gminy
w Grodzisku Dolnym

„Można odejść na zawsze, by stale być blisko.”
ks. Jan Twardowski

Wyrazy głębokiego żalu i współczucia
Pani Barbarze Juźniewicz
Skarbnikowi Gminy Grodzisko Dolne
z powodu śmierci

TATY

składają
Wójt i Rada Gminy
w Grodzisku Dolnym

„Można odejść na zawsze, by stale być blisko.”
ks. Jan Twardowski

Wyrazy głębokiego żalu i współczucia
Panu Łukaszowi Urbanowi
Pracownikowi Urzędu Gminy
z powodu śmierci

TATY

składają
Wójt i Rada Gminy
w Grodzisku Dolnym

Wyjątkowy jubileusz istnienia Szkoły Podstawowej w Wólce Grodziskiej

Grono pedagogiczne w historii szkoły w Wólce Grodziskiej

Niedziela 16 października 2022 to niepowtarzalny dzień dla mieszkańców Wólki Grodziskiej. W tym dniu cała społeczność obchodziła jubileusz stulecia Szkoły Podstawowej. Jak wskazują dokumenty źródłowe, początki szkolnictwa w tej miejscowości sięgają 1922 roku. Dlatego ten wyjątkowy dzień chcieliśmy upamiętnić przy okazji Święta Edukacji Narodowej. Jubileusz rozpoczął się w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Maksymiliana Marii Kolbe w Wólce Grodziskiej, uroczystą Mszą Świętą. Swoją obecnością zaszczytili nas wyjątkowi goście, Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Pan Jerzy Paul, z ramienia Podkarpackiego Kuratora Oświaty przybył do nas Zastępca Dyrektora Wydziału Rozwoju i Wsparcia Edukacji Pan Marek Kondziołka. Władze lokalne reprezentowali Wójt Gminy Grodzisko Dolne Pan Jacek Chmura, Zastępca Wójta Gminy Grodzisko Dolne Pan Mariusz Jasic, Przewodniczący Rady Gminy Grodzisko Dolne Pan Kazimierz Matuszek oraz Dyrektor Zespołu do Spraw Oświaty Gminy Grodzisko Dolne Pani Barbara Szczęch. Po zakończonej Mszy Świętej uczestnicy przemaszerowali do szkoły podstawowej i wzięli udział w części artystycznej, przygotowanej przez naszych uczniów. Inscenizacja słowno – muzyczna zapoznała gości z historią szkoły. Kolejnym punktem było uroczyste pasowanie uczniów klasy pierwszej. W gronie tak zacnych gości nasi pierwszoklasiści przedstawili krótki program artystyczny, złożyli uroczyste ślubowanie i zostali przez dyrektora szkoły pasowani na ucznia klasy pierwszej. Legitymacje, pamiątkowe książki i słodkie upominki wręczył im Pan Marek Kondziołka, przedstawiciel Podkarpackiego Kuratora Oświaty. Następnie scenę przejęli nasi najstarsi absolwenci, którzy chcieli się podzielić latami spędzonymi w szkole. Po ich wystąpieniu dyrektor szkoły wręczył najstarszym absolwentom pamiątki z uroczystości jubileuszowej. Byli dyrektorzy, nauczyciele i pracownicy szkoły również otrzymali podziękowania i pamiątkowe statuet-

ki, przypominające im o ich związku ze Szkołą Podstawową w Wólce Grodziskiej. Na koniec dokonano odsłonięcia tablicy pamiątkowej upamiętniającej ten wyjątkowy jubileusz. Ceremonii odsłonięcia dokonali obecni i byli dyrektorzy szkoły oraz Wójt Gminy Grodzisko Dolne, a ksiądz proboszcz dokonał aktu poświęcenia. Po oficjalnych uroczystościach zaproszeni goście mogli powspominać lata nauki i pracy w naszej szkole. Dla wszystkich była to niezapomniana podróż w te minione lata.

*Dyrektor SP
w Wólce Grodziskiej*

Historia Szkoły Podstawowej w Wólce Grodziskiej

Przedstawiona poniżej historia szkoły pomoże w najogólniejszym zarysie zobrazować rozwój edukacji w naszej miejscowości, pokaże przebieg i warunki kształcenia dzieci wiejskich w różnych okresach historycznych. Szkoła to placówka oświatowo - wychowawczo – opiekuńczo – kulturalna, która poprzez swoje funkcje wpływa na zwiększenie świadomości obywateli, wyposaża w wiedzę i umiejętności potrzebne w codziennym życiu. Nasi przodkowie mówili „kto się uczy wychodzi na pana”.

Dostęp do nauki dzieci chłopskich był przez wieki utrudniony. Istniała wprawdzie już w XVI wieku w Grodzisku Dolnym szkoła parafialna, jednak brak jakichkolwiek danych o uczęszczaniu do niej chłopców z Wólki Grodziskiej. Wraz z rozwojem świadomości chłopskiej w II połowie XIX wieku wzrosło zapotrzebowanie na szkoły wiejskie, kształcące dzieci chłopów. Wiara ojców i świadomość patriotyczna harmonijnie współgrały z wychowaniem i kształceniem młodzieży. Przekaz ludowy głosi, że na Wólce Grodziskiej końcem XIX wieku żył człowiek o nazwisku Jarosz, który głęboko rozumiał potrzeby kształcenia młodych ludzi. Kiedy jeszcze nie było szkoły zbierał wiejskie dzieci do siebie i uczył ich czytać, pisać, rachować oraz historii i miłości do ojczyzny. W tym czasie w Wólce Grodziskiej szkoły podstawowej jeszcze nie było, dzieci uczyły się w domach ludzi umiających czytać i pisać. Bogatsi gospodarze posyłali swoje dzieci do szkoły ludowej w Leżajsku. Kiedy powstały szkoły w Grodzisku „Miasteczku” i w Grodzisku Górnym, dzieci z Wólki Grodziskiej uczęszczały do tych szkół pokonując codziennie kilkanaście kilometrów. Tak swoją edukację w szkole ludowej w Leżajsku wspomina Leon Skiba, który nauki w tamtejszej szkole pobierał w pierwszych latach XX wieku. „Do „ludówki” (Ludowej Szkoły Podstawowej) uczęszczałem w Leżajsku, gdzie mieszkaliśmy z bratem, jako malcy na stacji. W Wólce Grodziskiej szkoły jeszcze nie było. Dzieci chodziły na „lamyntorz” (elemen-

tarz) do tych nielicznych starszych ludzi, którzy umieli czytać i pisać. Byli to ludzie, którzy umieli czytać tylko drukowane. Ponieważ wieś ściśle związana była z kościołem, należało umieć modlić się z książki. Książki do modlenia były sporych rozmiarów, solidnie oprawione w skórę przez miejscowych specjalistów. Szkoda, wkładano je po śmierci właścicielom do trumny. Ambicja co do znajomości słowa drukowanego była tak wielka, że do kościoła chodziły z książkami pod pachą nawet te kobiety, o których wiadano, że nie umiały czytać”.

Po pierwszej wojnie światowej mieszkańcy Wólki Grodziskiej dając wyraz swej odrębności i samodzielności rozpoczęli starania u władz Starostwa Powiatowego w Łańcucie, o zorganizowanie i uruchomienie swojej własnej szkoły powszechnej. Inicjatorem jej powstania był miejscowy społecznik i działacz ludowy Józef Hospod z Zagród. Jako były radny powiatowy znany był lokalnym władzom ze swej nieustępliwości i skuteczności. Dzięki jego staraniom Wólka Grodziska ostatecznie dostała zgodę na organizację szkoły powszechnej.

Organizacją szkoły i budową budynku zajęli się miejscowi społecznicy. Darczyńcami na zakup materiałów budowlanych byli powracający emigranci zarobkowi z Francji, Kanady czy Stanów Zjednoczonych. Ludzie ci pragnęli szkoły dla swoich dzieci, których chcieli wyposażyć w podstawową wiedzę i wychować w duchu patriotyzmu. Pod budynek szkoły przeznaczono działkę po XIX wiecznej karczynie o powierzchni około 200 m², leżącą w samym centrum wioski. Robociznę świadczyła solidarnie cała wieś. Wybudowano okazały drewniany budynek, kryty dachówką, o dwóch izbach lekcyjnych, w których znajdowało się również pomieszczenie dla kierownika szkoły (pokój z kuchnią). Kronika Szkoły Podstawowej w Grodzisku Górnym podaje, że otwarcie szkoły w Wólce Grodziskiej nastąpiło w 1922 roku. Taka sama data pojawia się w publikacji Józefa Hospoda. Początkowe lata działalności placówki są bliżej nieznane. Pierwszym jej nauczycielem i zarazem kierownikiem był Piotr Fleszar. W latach 30. XX wieku kierownicze funkcje pełnili m. in. Aniela Urbanowa, Zofia Błahodirowa, Mieczysław Balawender, Antonina Martyńska. Czasy do nauki były ciężkie – na wsi panowała wszechobecna bieda, uczniowie często nie posiadali ubrań, butów, brakowało podręczników i pomocy dydaktycznych. Dzieci bardzo często opuszczały zajęcia z braku czasu, ponieważ musiały pracować na polu swoich rodziców, pomagać w codziennych pracach gospodarskich czy opiekować się młodszym rodzeństwem.

Przez cały ten okres międzywojenny i czas II wojny światowej szkoła był dwuklasowa. Po jej ukończeniu dzieci

uczęszczały do szkoły w Grodzisku Górnym, gdzie zdobywały kolejne etapy edukacji. W roku 1930/31 w naszej miejscowości działała dwuklasowa szkoła z trzema oddziałami, w której uczyło się 133 uczniów, w dwóch salach lekcyjnych, a uczyło trzech nauczycieli, rok później do szkoły uczęszczało 143 uczniów.

Kiedy wybuchła II wojna światowa nauka w szkole została zawieszona do końca października. Po wznowieniu nauki okupant zabronił nauczania historii, geografii, języka polskiego. Nakazano usunąć ze szkół godła, oraz wszelkiego rodzaju podręczniki do historii i języka polskiego, obrazy przedstawiające polską historię, portrety władców polskich. Przez ten okres skupiono się na nauce czytania, pisanie i rachunkowości. W tym trudnym okresie nauczanie prowadziły dwie nauczycielki, siostra Aniela Siwy pełniąc funkcję kierowniczkę szkoły oraz wspomniana wcześniej Antonina Martyńska. W okresie okupacji szkoła funkcjonowała jako Dwuklasowa Polska Publiczna Szkoła Powszechna w Grodzisku Górnym II. Ze względu na to, że okupant zabronił nauczania przedmiotów humanistycznych, nawiązujących do polskiej historii, kultury i języka, organizowano coraz częściej tajne nauczanie, prowadzone po domach. To nauczanie w latach 1941 - 44 organizowała siostra Aniela Siwy, kształcąc na poziomie szkoły podstawowej. Natomiast poziom szkoły średniej wykładał ks. Marcin Tunia. Ze wspomnień siostry Siwy wynika, że tajne nauczanie odbywało się początkowo w budynku szkoły w godzinach wieczornych, następnie w obawie o bezpieczeństwo, spotkania organizowano w domach prywatnych. W tym okresie z powodu braku podręczników, uczono z przedwojennych książek przechowywanych po domach. W czasie okupacji odnotowuje się niską frekwencję, spowodowaną działaniami wojennymi oraz ogromną biedą. Po wyzwoleniu szkoła rozpoczęła rok szkolny 1944/45 już jako czteroklasowa, a w następnym roku szkolnym jako siedmioklasowa placówka. W skład grona pedagogicznego wchodził: Aniela Siwy – kierowniczką, Maria Rzeszowska, Waleria Gdula, Michał Przyszlakiewicz oraz Jan Błaszczyna. Z powodu bardzo trudnej sytuacji lokalowej dostrzeżono potrzeby budowy nowego większego budynku. Dużym plusem i przykładem oddolnej edukacyjnej inicjatywy mieszkańców było wzniesienie w 1948 roku w czynie społecznym budynku gromadzkiego za rzeką, przeznaczonego na potrzeby szkoły. Mieściły się w nim dwie klasy, niewielka biblioteka i mała kancelaria. Warunki pracy szkoły nieco się poprawiły. Pozytywnym przejawem stało się uzyskanie prawie stuprocentowego odsetka realizacji obowiązku szkolnego oraz bardzo wysokiej frekwencji. Szkołę kończyło coraz więcej młodych ludzi. Mocno realizowano również obowiązek walki z analfabetyzmem. W Wólce Grodzkiej

ten sukces udało się w stu procentach uzyskać, jak podają źródła w roku 1953. Uczniów było coraz więcej, a warunki lokalowe były niewystarczające. Dlatego w latach 50. zaadaptowano niewielkie pomieszczenie magazynu GS „Samopomoc Chłopska” na małą salę lekcyjną.

W roku 1956 siostra Aniela Siwy opuściła swoją jak mówiła „ukochaną Wólkę” i po 17 latach wyjechała do Krakowa. Na jej miejsce władze szkolne na stanowisko kierownika skierowały do pracy pana Romana Deca. Kierownik zamieszkał w służbowym mieszkaniu szkolnym zajmując dwa pokoje z kuchnią w głównym budynku. Był bardzo dobrym gospodarzem, dbał o szkołę i pomoce dydaktyczne. Starał się od początku, przy usilnej pomocy społeczeństwa, o poprawę warunków nauczania i budowę nowej szkoły, której to decyzja została ciągle odwlekana.

W 1959 roku wieś została zelektryfikowana i wówczas to szkoła została wyposażona w elektryczny dzwonek oraz telewizor. Z tego ostatniego dorobku korzystała cała wieś, wspólnie oglądając ważniejsze wydarzenia kulturalne i sportowe. W roku 1960 ze szkół usunięto lekcje religii. Na Wólce odbywały się one w prywatnym budynku Stanisława Sołka, niedaleko szkoły w tzw. „Budzie”, czyli salce w której kiedyś organizowano zabawy wiejskie.

W 1966 roku funkcję kierownika szkoły objął Jan Skiba. W tym czasie została przeprowadzona reforma oświaty w szkołach polskich, w której najważniejszym elementem stało się wprowadzenie od roku 1966/67 ośmioletniego cyklu nauczania. Sytuacja lokalowa szkoły uległa więc jeszcze większemu pogorszeniu. Placówka na własny użytek posiadała 1 klasę, a pięć pomieszczeń wynajmowała w różnych budynkach. Brakowało miejsca na prowadzenie różnego rodzaju kółek zainteresowań, pomoce dydaktyczne były nieprzystosowane do nowego modelu nauczania. W latach 70. obserwujemy bardzo częstą wymianę kadry kierowniczej szkoły. W tej dekadzie funkcję dyrektora pełniły kolejno następujące osoby: Adam Matuszek, Maria Brzuzan, Jan Kuczek, Stanisława Maj, Salomea Szklanny oraz Henryk Kułacz. Końcówka lat pięćdziesiątych i lata sześćdziesiąte XX wieku to okres wielkiej mobilizacji mieszkańców w kierunku budowy nowego budynku szkolnego. Założono wówczas Komitet Budowy Szkoły, którego zadaniem było zbieranie środków finansowych i gromadzenie materiałów pod nową budowlę. Społeczeństwo lokalne przez kilka lat dokonywało zbiórek pieniędzy poprzez różne lokalne inicjatywy. Postulowana od końca lat 50. budowa szkoły przeprowadzona została dopiero w latach 1977 - 81. Na czas budowy uczniowie klas IV – VI dojeżdżali do szkoły w Grodzisku Górnym. W okresie budowy szkoły funkcję dyrektora pełniła Pani Salomea Szklanny. Wiele prac wykonywano wówczas w czynie społecznym.

Bardzo szlachetną inicjatywą była promocja czytelnictwa organizowana przez ówczesną dyrektorkę szkoły. Pani Salomea prowadząc bibliotekę szkolną, oraz punkt biblioteczny w prywatnym domu zaopatrywała księgozbiór w nowe pozycje, udostępniała książki nie tylko uczniom lecz chętnym czytelnikom z całej miejscowości. Nową, jak na tamte lata, szkołę oddano w 1981 roku i od tego czasu powrócił na Wólce Grodzkiej ośmioklasowy system nauki. Od roku 1973 działało w szkole ognisko przedszkolne dla dzieci sześciolatków, dla których zorganizowano przy szkole niewielki plac zabaw.

Wprawdzie w szkole trwały jeszcze prace wykończeniowe, ale uczniowie wykorzystywali nowe pomieszczenia lekcyjne. W 1984 roku oddany został na czasowe użytkowanie budynek wyposażony w bieżącą wodę i energię elektryczną. Warunki nauczania znacznie się poprawiły. Powstało kilka nowych klasopracowników, wyposażonych w niezbędny sprzęt dydaktyczny. Oddanie nowego budynku szkoły było wielkim sukcesem lokalnego społeczeństwa. Bardzo duży swój udział w tym projekcie miał Ludwik Chmura, ówczesny dyrektor naczelnego Rzeszowskiego Zjednoczenia Budownictwa, późniejszy prezydent Rzeszowa oraz władze Gminy Grodzisko Dolne. W wyposażonej w nowy sprzęt i pomoce dydaktyczne szkole organizowano ciekawe zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne. Uczniowie osiągalni wysokie wyniki w olimpiadach przedmiotowych i zawodach sportowych na szczeblu wojewódzkim. Kilka miesięcy później oddano na potrzeby uczniów boisko sportowe oraz niewielką salę gimnastyczną. Uczniowie z pełną swobodą mogli rozwijać swoje pasje i zainteresowania oraz kształtować swój młody charakter. Ogromnym powodzeniem cieszyła się organizacja harcerska ZHP i ZHR. W naszej miejscowości taki ruch założyła Pani Urszula Stefańska, tworząc harcerski szczepek „Betania” Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. W nowopowstałym budynku szkolnym swoją siedzibę znalazło również miejscowe Koło Gospodyń Wiejskich oraz Zespół Śpiewaczo – Obrzędowy „Leszczynka”. Od roku 1981 aż do 2001 funkcje kierownika szkoły pełnił Józef Urban. Po nim stanowisko objęła Anna Cisek, lecz w wyniku reformy oświatowej pełniła ją bardzo krótko.

Pomimo trudnych warunków, z jakimi przez lata borykała się szkoła podstawowa w Wólce Grodzkiej, wychodzili z niej mądrzy i światli obywatele. Wielu absolwentów tej szkoły kończyło studia wyższe o różnych specjalnościach. Mury szkolne opuścili przyszli lekarze, pielęgniarki, prawnicy, księża i inżynierowie, a także wielu innych zwykłych pracowników, którzy godnie i solidnie wypełniali bądź wypełniają obowiązki w różnych zawodach.

Kiedy w wyniku reform przeprowadzanych pod koniec lat dziewięćdziesiątych podjęto decyzję o reorganizacji szkół

podstawowych, placówka w Wólce Grodzkiej uległa obniżeniu co do stopnia organizacyjnego. Nauka pozostała dla uczniów klas I – III oraz oddziału przedszkolnego. Pozostali uczniowie obowiązek szkolny spełniać mieli w szkole podstawowej w Grodzisku Górnym oraz w tamtejszym gimnazjum. Ponownie mieszkańcy Wólki Grodzkiej z wielkim zapałem i nieustępliwością podjęli walkę o utrzymanie szkoły sześcioklasowej wówczas na swoim terenie. Rodzice utworzyli Stowarzyszenie i przejęli prowadzenie szkoły we własne ręce. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wólka Grodziska po dzień dzisiejszy jest organem prowadzącym szkołę podstawową. W latach 2001 – 2020 tutejsza placówka nosiła nazwę Społeczna Szkoła Podstawowa. Od dwóch lat jej statut zmienił się na szkołę publiczną, prowadzoną przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wólka Grodziska. Szkołą społeczną kierowali kolejno Bogusław Karcz, Teresa Nykiel oraz Barbara Szczęch. W roku 2010 Gmina Grodzisko Dolne oddała Stowarzyszeniu do użytku obecny budynek szkolny wyposażony we wszystkie standardowe pomieszczenia, przeznaczone dla potrzeb dydaktyczno – wychowawczych i opiekuńczych. Również w tym obiekcie swoją działalność prowadzi zespół „Leszczynka”, niedawno powstały klub sportowy „Wólcanka” Wólka Grodziska, Koło Gospodyń Wiejskich i miejscowy Klub Seniora.

Jesteśmy wszyscy dumni z naszej placówki, dostrzegamy ogromny wkład pokoleniowy włożony w istnienie, organizację i prowadzenie szkoły. My jako spadkobiercy tego wielkiego dzieła chcemy kontynuować pracę na rzecz rozwoju i wychowania młodego pokolenia. Dołożymy wszelkich starań, aby nasza placówka była wizytówką Wólki Grodzkiej, by wychodzili z niej światli obywatele wracający po latach pamięcią w szkolne lata błęgiego dzieciństwa.

Opracowanie wspólne
Paweł Matuszek,
Stanisława Pawul

Wspomnienie o siostrze Anieli Siwy

Obchody 100 - lecia Szkoły Podstawowej w Wólce Grodzkiej są wspaniałą okazją do wspomnień. Przez jej mury przewinęło się wiele wspaniałych osób, które budowały jej historię i znaczenie na przestrzeni wieku. W ubiegłym roku wspominaliśmy na łamach gazety życie i pracę dydaktyczną byłej dyrektor placówki p. Salomei Szklanny. Teraz chcemy przybliżyć życie i pracę w placówce s. Anieli. Zapraszamy do zapoznania się z krótką historią tej ważnej w życiu szkoły osoby - nauczyciela, wychowawcy i kierowniczk.

Siostra Aniela Siwy była nauczycielką i kierowniczką Publicznej Szkoły Powszechnej w Wólce Grodzkiej w latach 1939 - 1956. Skierowana została przez Niemców do szkoły w Wólce z Dębna, gdzie przebywała w Ochronce Sióstr Służebniczek od 1936r. Już na początku II wojny światowej siostry musiały opuścić ochronkę, gdyż zajęło ją niemieckie wojsko. Siostra Aniela tak wspomina te smutne wydarzenia: „Przez dwa tygodnie października (1939r.) mieszkałam w ochronce wojsko niemieckie. Zajęło prawie cały budynek i podwórze na auta z żywnością dla armii niemieckiej. Pijani żołnierze urządzili orgie za ścianą naszego pokoju, strzelając do portretów polskich pisarzy: Mickiewicza, Słowackiego, Konopnickiej, Lenartowicza. Dopiero z początkiem listopada wojsko opuściło ochronkę. Ukraińcy postarali się u starosty niemieckiego z Łańcuta o usunięcie nas z ochronki. Otrzymałyśmy niespodziewanie nakaz i termin opuszczenia tego miejsca. Nie pomogły starania ani hrabiny Lubomirskiej, ani hrabiego Potockiego, którzy byli fundatorami ochronki. Starosta – Niemiec wysłał swego urzędnika i Ukraińców do odebrania kluczy od ochronki. Rzekomo potrzebowali tego budynku na szkołę. Przedłużyli termin tak, że mogłyśmy powoli spakować się. Ja otrzymałam w tym czasie przeniesienie do szkoły polskiej w Grodzisku Górnym nr 2 (wieś Wólka Grodzka), gdzie od 11 grudnia 1939r. rozpoczęłam pracę”. Siostra Aniela od 1 września 1940 r. pełniła funkcję kierowniczk szkoły do czasu opuszczenia wsi i wyjazdu do Krakowa w 1956 r. W czasie okupacji niemieckiej prowadziła tajne nauczanie w szkole w Wólce (od 1 listopada 1941 r. do 31 lipca 1944r.).

Okupant wydał w październiku 1939r. zarządzenie o zdjęciu polskich godeł ze szkół. W grudniu 1939r. wprowadzono zakaz nauki języka polskiego, historii i geografii. Zabroniono korzystania z przedwojennych podręczników (pisze w „Gazecie Grodzkiej” nr 1/94 Bogumił Pempuś).

Tutejsza nauczycielka Martyńska Antonina (ukraińska nacjonalistka) pozostawała w ciągłym kontakcie z władzami niemieckimi i wносиła różnego rodzaju skargi do Inspektora niemieckiego, że jej koleżanka Siwy Aniela posługuje się w nauczaniu podręcznikami przedwojennymi, uczy we-

dług programu przedwojennego nawet przedmiotów zakazanych takich jak: geografia, historia i język polski. Inspektor po kontroli upomniął Siwy, a Martyńskiej polecił nadzór nad książkami, jakie dzieci przynoszą do szkoły. Ta wier nie wypełniała obowiązków i przez to wiele książek zniszczyła, odbierając je często od dzieci przemocą. Siostra Aniela zabierała od dzieci te książki i mówiła, że po wojnie im zwróci. Wykorzystywała je następnie do tajnego nauczania. Miała dwa razy w związku z tajnym nauczaniem doniesienia do władz niemieckich. Na każdym kroku była śledzona przez p. Martyńską. Tak wspomina owe czasy s. Aniela w liście do Bogumiła Pempusia z 1984 r. „Korzystali z tego nauczania zdolniejsi uczniowie klas starszych. Przerabiałam z nimi program kl. VII oraz I i II gimnazjalnej, niektóre też przedmioty jak historia, łacina z III gimnazjalnej. Egzamin z przerobionego materiału zdawali uczniowie w tamtejszych komisjach, przeważnie w Żołyni, gdzie dojeżdżali profesorowie z Łańcuta. Początkowo prowadziłam zajęcia w sali szkolnej w godzinach wieczornych, ale miejsce to nie było bardzo odpowiednie ze względu na częste kontrole tajnych urzędników niemieckich, informowanych przez nauczycielkę Ukrainkę. Mieszkając w sąsiedztwie szkoły musiałam zauważyć, że młodzież w godzinach wieczornych odwiedza szkołę. Dwukrotnie byłam kontrolowana przez Niemców, ale nie odpadłam, bo uczniowie byli i na tę ewentualność przygotowani. Dziewczynki miały gotowe serwety do wyszywania, a chłopcy wycinali z drewna różne zabawki dla młodszych dzieci w szkole. Książek polskich nie można było używać w żadnej klasie, tylko uproszczone czasopismo „Ster”, które zastępowało pomoc do czytania i pisanie. Przy kontroli poszukiwali Niemcy polskich książek w szafach szkolnych i pod ławkami, a zobaczyli tylko ornamentowe firanki do okien wycinane z woskowego papieru, sweterki wyszywane i zabawki z drzewa wykonywane właśnie przez uczniów tajnego nauczania. Książki z materiałami tajnie przerabianych tematów ukrywali uczniowie pod deską podłogi, na której stały ławki. Z sali szkolnej, ze względu na bezpieczeństwo, przeniosłam to tajne nauczanie do mieszkania prywatnego, które zajmowałam w szkole i tu według podzielonych grup uczyłam”.

Podjęcie zorganizowanego tajnego nauczania było patriotycznym nakazem wobec Ojczyzny i wymagało od nauczycieli szczególnej uwagi i poświęcenia, gdyż groziło ono aresztowaniem, wywiezieniem do obozu koncentracyjnego czy śmiercią. „Wiedziałam, jakie konsekwencje mogą być z tej pracy, ale zapal do nauki młodzieży i myśl, że Ojczyzna będzie potrzebowała w przyszłości ludzi wykształconych, dodawały mi otuchy. Wszyscy uczniowie objęci przeze mnie tajnym nauczaniem, po zakończeniu wojny

uczęszczali do Liceum Ogólnokształcącego w Leżajsku i tam zdawali matury” - wspomina s. Siwy.

Po wyzwoleniu nadal pracowała w szkole w Wólce: „W latach pracy na Wólce chodziłam na polecenie władz kościelnych w szatach cywilnych, aby ówczesnemu reżimowi nie narażać się i móc dalej pracować. Niedawno otrzymałam od ks. Tuni zdjęcie z dziećmi, p. Martyńską nauczycielką i z nim w takim cywilnym stroju byłam. Odżyły wtedy wspomnienia trudnej okupacji oraz częściowo czasy stalinizmu.” - pisała przed laty w liście do Salomei Szklanny, uczennicy z lat okupacji, potem z tajnego nauczania, a wreszcie od 1951r. podwładnej nauczycielki w macierzystej szkole w rodzinnej miejscowości. Po prawie 17 latach w pracy w Wólce Grodzkiej z ukochanej wsi przeniosła się w 1956r. do Krakowa. Tak wspomina owe chwile: „Po wyjeździe z Wólki przebywałam dłuższy czas na wypoczynku w Krynicy, już jako rencistka, a widząc we wrześnie dzieci zdążające do szkół, zaczęłam tęsknić za pracą. Od 1956 do 1980 roku pracowałam w Zakładzie Wychowawczym, kontynuując studia zaoczne w Warszawie w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej pod kierunkiem p. Grzegórzewskiej Marii. Przez 24 lata poświęciłam się pracy nad dziećmi opóźnionymi w rozwoju umysłowym w Zakładzie Wychowawczym w Krakowie. Tylko ciężka choroba zmusiła mnie do odejścia na emeryturę, bo pewno nie licząc lat pracy (21 w szkołach, 24 w zakładzie) dalej bym pracowała. I znowu drugie rozstanie z kochanymi dziećmi. Do dziś tęsknię za nimi. Odwiedzają mnie dawni uczniowie i wychowankowie i wtedy odzywają miłe wspomnienia.” - fragment listu z 1983 r. do Salomei Szklanny.

O jej silnej i głębokiej więzi z uczniami, o jej tęsknocie za Wólką Grodzką świadczą kolejne fragmenty listów:

„Stanęły mi przed oczami wasze dziecięce twarze (...) Nie zapomniałam w modlitwie o moich ukochanych Uczniach, pracujących na różnych stanowiskach, jedni już w zaświatach, drudzy jeszcze pielgrzymują po trudnych drogach życia, niektórzy po wysłudze lat na emeryturach lub na rentach, inni jeszcze dopełniający lat uczciwej pracy” - pisała w 1989 r. A oto inne fragmenty listów potwierdzające jej pamięć i miłość do Wólki: „Gdybym tak była przy siłach, a szczególnie o mocnych nogach, nie omieszkałabym choć raz zobaczyć Wólkę w „nowej szacie”, ale niestety, niespełnione pragnienia. Ostatni raz byłam na poświęceniu kościoła (w 1971r.) W tym czasie kierownikiem szkoły był Janek Skiba, ale nie zastałam go, bo w tym czasie gdzieś wyjechał. Wyrosło na Wólce już trzecie pokolenie pewnie, starsi odeszli, młodzi nadają nowy kierunek życiu. Byłam oszołomiona wprost zmianami na Wólce, jakie zauważyłam, ale nie tylko sama wieś, ale twarze moich kochanych uczniów takie już poważne, w oczach troska i przeżycia kilkunastu lat. Wspomnienia odżyły, skropiłam je mocno łzami... już w Krakowie po powrocie. Całą duszą pragnęłam wszystkich od-

wiedzić, ale za krótki czas.” (...) „Często jestem myślami przy moich Kochanych Uczniach. Mam dużo czasu, więc polecam Bogu w modlitwach Ich losy.” „dla wszystkich Moich Uczniów żyjących na Wólce, szczególnie dla Janka Skiby i Hani Głowackiej moc uścisków i miłe pozdrowienia łączę stara nauczycielka”...

Ostatni z listów do Salomei Szklanny pochodzi z 1992 r., kiedy dolegliwości fizyczne dają się jej już we znaki, nie tylko jako objawy upływających lat, ale i przeżytego w nich trudu, szczególnie ciężkich lat pracy podczas okupacji i późniejszych z dziećmi ciężko opóźnionymi w rozwoju. Tak pisze:

„Ja już dobrze patrzę na „Drugą Brzeg”, nie mogę już chodzić nawet o lasce. Wszystkie przymiotniki starości mnie dręczą: nogi nie chcą chodzić, do tego głuchota, serce, wątroba, cukrzyca itd...” „Siły i zdrowie słabną. Dolegliwości fizyczne dają się we znaki. Ja już liczę nie tylko lata i dni, ale nawet godziny, kiedy trzeba będzie odejść tam, gdzie nas uprzedzili nasi najbliżsi i zdać rachunek przed Bogiem z przeżytego, powierzonego nam życia.”

Daty jej śmierci, niestety, nie udało mi się ustalić. We wszystkich listach i kartkach, które pisała, przekazywała pozdrowienia dla swoich „Kochanych Uczniów” żyjących na Wólce. Z wieloma byłymi uczniami utrzymywała kontakt listowy m.in. ks. Józefem Różyckim, jego siostrą Stefą z Olsztyna, jego bratem Szczepanem z Gdańską, Anną Wróbel, Anną Głowacką, Salomeą Szklanny, Józefem Czerwonką i jego siostrą Aniela Blok z Rzeszowa; korespondowała też ze starszymi mieszkańcami Wólki m. in. Franciszkiem Chmurą oraz Katarzyna i Szymonem Pyszami.

Była pedagogiem wielkiego serca i umysłu oddanego całą sobą swej pracy i swoim uczniom. Pozostawiła po sobie niezatarte wspomnienia w pamięci swoich uczniów, a także tych mieszkańców wsi, którzy ją znali i zapamiętali.

Aby przywrócić we wspomnieniach żyjących osobę s. Anieli, a młodszym mieszkańcom wsi przybliżyć jej sylwetkę wybrałam z dostępnych mi wspomnień i listów przez nią pisanych fragmenty oddające w sposób możliwie dokładny jej charakter, jej postawę i zalety oraz pamięć o Wólce i jej ukochanych uczniach oraz zainteresowanie ich losami.

Stanisława Pawul

Siostra Aniela z uczniami w roku 1952

WAŻNY KOMUNIKAT DLA MIESZKAŃCÓW GMINY

Stosownie do zarządzeń organów administracji rządowej Urząd Gminy otrzymał pakiet tabletek jodku potasu, na wypadek wystąpienia ewentualnego zagrożenia radiacyjnego, w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie. Zapewne znane są mieszkańcom informacje dotyczące wstępnej dystrybucji tabletek do organów samorządu terytorialnego. W ostatnim czasie w przekazach medialnych, przedstawiciele władz państwowych informowali o tym fakcie.

Obecnie nie ma zagrożenia wystąpienia sytuacji, w której koniecznym jest dystrybucja tabletek. Niemniej jednak, z ostrożności, przekazujemy Państwu informacje, gdzie na wypadek wystąpienia zagrożenia radiacyjnego, takie tabletki będą rozdawane oraz zasady podawania tych tabletek.

Miejsce dystrybucji tabletek	Dla mieszkańców sołectwa
1. Ośrodek Kultury w Miasteczku 2. Szkoła Podstawowa w Opaleniskach 3. Remiza OSP w Grodzisku Dolnym 4. Remiza OSP w Grodzisku Górnym 5. Dom Wiejski w Grodzisku Nowym 6. Szkoła Podstawowa w Wólce Grodziskiej 7. ŚDS w Podlesiu 8. Remiza OSP w Laszczynach 9. Remiza OSP w Chodaczowie	1. Grodzisko Miasto 2. Opaleniska, Zmysłówka 3. Grodzisko Dolne 4. Grodzisko Górne 5. Grodzisko Nowe 6. Wólka Grodziska 7. Podlesie 8. Laszczyny 9. Chodaczów

ZASADY PODAWANIA TABLETEK JODU

Grupa wiekowa	Ilość jodu stabilnego	Ilość tabletek
Noworodki i niemowlęta młodsze niż 1 miesiąc	12,5 mg jodu	1/4 tabletki
Dzieci od miesiąca do 3 lat	25 mg jodu	1/2 tabletki
Dzieci od 3 do 12 lat	50 mg jodu	1 tabletki
Dorośli i dzieci powyżej 12 lat	100 mg jodu	2 tabletki
Kobiety w ciąży i karmiące piersią (każdy wiek)	100 mg jodu	2 tabletki

Podczas wydawania tabletek zostaniesz zapytany, ile osób mieszka pod Twoim numerem domu oraz ile potrzebujesz tabletek dla siebie i swoich domowników, obliczając ich ilość na podstawie powyższej tabeli.

UWAGA! Osobom powyżej 60. roku życia nie podaje się tabletek. Tych osób nie powinieneś wliczać, obliczając ilość potrzebnych tabletek. Na noworodki i niemowlęta młodsze niż 1 miesiąc i dzieci od miesiąca do 3 lat otrzymasz jedną tabletkę, ale podajesz tylko jej część wg tabeli. Każda tabletki jest podzielna na cztery części.

PAMIĘTAJ! Tabletki podajesz zgodnie z powyższą tabelą. Niewłaściwe podanie tabletek może wywołać powikłania chorobowe. Pod żadnym pozorem nie zaopatrujmy się także w jod w różnych miejscach i nie zażywajmy go profilaktycznie „na zapas”. Takie działanie wyrządzi nam więcej szkody niż pożytku i doprowadzić może do poważnych chorób m.in. raka tarczycy.

Jeżeli zajdzie konieczność rozdania tabletek jodu, będziemy informować o tym mieszkańców poprzez media społecznościowe i gminny system powiadomień SMS, obwieszczenia na tablicach ogłoszeń oraz przez megafony jednostek OSP. Do tego momentu nie działajmy na własną rękę, kierując się jedynie przekazem medialnym i informacjami z internetu. Gmina posiada taką ilość tabletek, która wystarczy dla wszystkich.

Rozpoczęła się największa inwestycja drogowa w gminie

Na początku września rozpoczęły się prace związane z przebudową drogi powiatowej nr 1259R od Ronda w Grodzisku Górnym do Orendy w Grodzisku Dolnym. Wykonawcą zadania jest firma PBI Infrastruktura. Wartość inwestycji wynosi wstępnie 16 909 640, 39 zł z czego dofinansowanie to kwota 7 326 294,00 zł i są to środki z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Pozostałą kwotę w stosunku 50 proc. na 50 proc. pokrywają wspólnie Gmina Grodzisko Dolne oraz Powiat Leżajski. Ta przebudowa drogi to jak do tej pory największa inwestycja pod względem finansowym, realizowana na terenie naszej gminy. Żadne zadanie inwestycyjne nie kosztowało do tej pory tyle, ile wynosi koszt przebudowy tej drogi. Myśląc największa, mamy również na uwadze, że najtrudniejsza. Wiąże się to z problemami komunikacyjnymi na odcinkach, na których aktualnie odbywają się prace. Wprowadzony ruch wahadłowy stanowi pewne ułatwienie w komunikacji, ale jak widzimy, nie jest to optymalne rozwiązanie. Dotyczy to szczególnie zabudowań na wysokości których ściągany jest asfalt, kładzona jest podbudowa i warstwa podstawowa jezdni. Mieszkańcy borykają się głównie z problemami z wyjazdem ze swoich posesji. Na szczęście są to terminowe problemy, za które przepraszamy i jednocześnie prosimy o zrozumienie. Jesteśmy w stałym kontakcie z wykonawcą i staramy się, aby te problemy były jak najmniej uciążliwe. Nie da się ich wykluczyć na tym etapie prac, ale wiemy i jesteśmy przekonani, że po ich zakończeniu jezdni, która powstanie, będzie nam wszystkim służyć przez wiele kolejnych lat.

Do końca roku wykonawca zamierza wykonać stabilizację gruntu cementem wraz z warstwą podbudowy i warstwą wiążącą na całym odcinku przebudowywanej drogi. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych rozpoczną się prace związane z wykonaniem kanalizacji deszczowej i budową nowego chodnika. Ostateczny termin na wykonanie zadania to koniec listopada 2023 roku, niemniej najważniejszy zakres prac i wynikające z tego utrudnienia dla mieszkańców zakończą się w tym roku. Obecnie, za nami ukończone są już dwa odcinki tych najtrudniejszych prac związanych z wymianą sta-

rej nawierzchni i zastąpieniem jej nową podbudową i warstwą wiążącą na odcinkach od Orendy do Zespołu Szkół w Grodzisku Dolnym oraz od Ronda w Grodzisku Górnym do Ochronki w Grodzisku Dolnym. Obecnie największe utrudnienia w wyjeździe ze swoich posesji i ruchem drogowym mają mieszkańcy Grodziska Dolnego od składu budowlanego pana Bechty do sklepu przed kościołem oraz mieszkańcy Grodziska Dolnego od poczty do sklepu Piotruś Pan.

Cała przebudowa drogi podzielona jest na pięć odcinków. Ostatni, najtrudniejszy biegnie od poczty w Grodzisku Dolnym do sklepu spożywczego za kościołem w Grodzisku Dolnym.

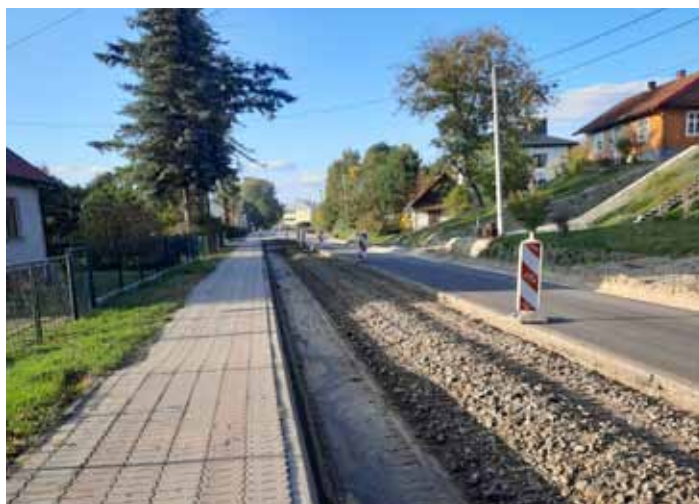
Wykonawca, będąc świadomy poważnych utrudnień w ruchu drogowym, maksymalnie, jak to możliwe zintensyfikował prace drogowe na tym etapie przebudowy drogi. Obecnie prace przebiegają bardzo szybko i sprawnie. Jediną przeszkodą, która może spowolnić pracę jest pogoda. Obecnie, nic nie przewiduje aby mogła się zmienić diametralnie i tym samym spowolnić pracę na którymś z odcinków. W kolejnych numerach gazety będziemy na bieżąco informować o postępach prac oraz przekazywać wiadomości bezpośrednio z placu budowy. Prosimy również odwiedzać naszą stronę internetową i facebooka z uwagi na bardzo duże zainteresowanie mieszkańców sytuacją drogową, informacje z placu budowy za pośrednictwem mediów społecznościowych będziemy starali się przekazywać raz w tygodniu.

Z uwagi na technologie i ograniczenia tonażowe dróg gminnych, które są wykorzystywane do objazdu, prosimy nimi nie jeździć pojazdami ciężarowymi o dużym tonażu. W przypadku nieprzestrzegania naszych zaleceń, na tych drogach będą odbywać się kontrole policji w zakresie przestrzegania ograniczeń tonażowych poruszających się tymi drogami pojazdów.

W przypadku pytań lub zgłaszania nieprawidłowego zachowania kierujących pojazdami na przebudowywanym odcinku drogi powiatowej lub drogach biegnących wzdłuż tej drogi, jesteśmy do Państwa dyspozycji pod nr tel. (17) 242 82 65 wew. 251.

POZOSTAŁE INWESTYCJE W SKRÓCIE

PIERWSZY ETAP PRZEBUDOWY DROGI W GRODZISKU NOWYM ZAKOŃCZONY

Obecnie zakończyła się przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 1271R od przejazdu kolejowego w Grodzisku Nowym do „Orlika” w Grodzisku Nowym. W ramach inwestycji firma Dro - Bruk wykonała kompleksową przebudowę jezdni polegającą na stabilizacji gruntu cementem, podbudowy z kruszywa oraz warstwy wiążącej i ścieralnej z mieszanki mineralno - asfaltowej. Dodatkowo, w celu zapewnienia swobodnego spływu wody opadowej, przebudowano zjazdy do gospodarstw domowych i na drogi boczne.

W chwili obecnej trwają prace projektowe w związku z wykonaniem drugiego etapu, w ramach którego wykonany zostanie chodnik na drodze nr 1273R w kierunku Chodaczowa na odcinku ok. 1,8 km. Prace w terenie planowane są na wiosnę przyszłego roku. Na odcinku chodnika, mniej więcej w połowie zostanie wybudowane wyniesione przejście dla pieszych, które ograniczy prędkość w tym miejscu i zwiększy bezpieczeństwo pieszych poruszających się chodnikiem, a także rowerzystów korzystających z jezdni.

Oba etapy prac drogowych, o których mowa wyżej, to koszt 4 911 512,04 zł, z czego dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład - Program Inwestycji Stra-

tegicznych wynosi 4 765 938,49 zł. Pozostałą kwotę pokrywają wspólnie Gmina Grodzisko Dolne i Powiat Leżajski.

Zakończenie inwestycji planowane jest na listopad 2023 roku.

DOBIEGAJĄ KOŃCA PRACE PRZY REWITALIZACJI PARKU PODWORSKIEGO

Trwające od maja prace budowlane, polegające na przywróceniu dawnej świetności najstarszego parku na terenie naszej gminy dobiegają końca. Wynikiem tych prac ukazuje się wspaniałe miejsce z pięknymi, objętymi ochroną konserwatora zabytków, drzewami oraz nowymi nasadzeniami. W otulinie tych drzew znajdziemy niepowtarzalne miejsce do relaksu i wypoczynku. Z daleka od ciągów komunikacyjnych dróg, hałasu aut i zgiełku. Niedługo będziemy mogli iść do parku aby rzeczywiście odpocząć, posłuchać szumu drzew i obcować z piękną przyrodą. Miejsce to już teraz urzeka swoją wyjątkowością.

Rewitalizacja tego miejsca, to nie tylko zachowanie historycznego dziedzictwa parku. Park ma służyć mieszkańcom i być miejscem z którego mieszkańcy korzystają na co dzień. To miejsce przyjazne zarówno dla ludzi starszych, a także młodego pokolenia. W jego granicach znajdzie się w najbliższej przyszłości również plac zabaw dla dzieci, który realizowany jest z innego pro-

jektu przez stowarzyszenie „Grodziskie Jonki”.

Na wiosnę planujemy uroczyste otwarcie parku, na które już teraz zapraszamy wszystkich mieszkańców. O terminie poinformujemy w najbliższej przyszłości.

Z życia Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Dolnym

Raport z rozbudowy oczyszczalni ścieków

Od maja bieżącego roku trwa rozbudowa oczyszczalni ścieków w Chodaczowie. Mimo, iż termin zakończenia inwestycji przypada na październik 2023 roku, to już dzisiaj widoczne są efekty prowadzonej rozbudowy. Na terenie oczyszczalni zostało zamontowanych 6 nowych reaktorów SBR do oczyszczania ścieków. Dwa potężne (70 m³ każdy) zbiorniki retencyjne są już również na placu budowy, co też bardzo cieszy. Mając na uwadze rosnące koszty energii elektrycznej została także częściowo wykonana instalacja fotowoltaiczna o mocy 15 kWh. Jest to pierwsza „fotowoltaika” na oczyszczalni, ale nie ostatnia, ponieważ planowana jest następna o mocy 35 kWh, której budowa wraz z siedmioma innymi instalacjami fotowoltaicznymi zaplanowana jest na przyszły rok. W najbliższym okresie należy się spodziewać dostarczenia urządzeń do tłocznicy ścieków, która znajdować się będzie na placu starej oczyszczalni ścieków w Grodzisku Dolnym. Jej zadaniem będzie tłoczenie ścieków do oczyszczalni w Chodaczowie.

**POLSKI
ŁĄD**

BGK
BANK GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

KOMUNIKAT PREZESA PGK Sp. z o.o.

Przypominamy mieszkańcom Laszczyn, iż ci którzy nie korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków, mają obowiązek podłączenia się do sieci kanalizacyjnej. W związku z tym, iż do chwili obecnej nie wpływają nowe wnioski, spółka w najbliższym czasie będzie egzekwować od mieszkańców obowiązek wykonania przyłącza w drodze decyzji administracyjnej. Aby uniknąć niepotrzebnie nieporozumień, prosimy już teraz o rozmowy zainteresowanych mieszkańców w tych sprawach ze spółką. Nasi pracownicy służą pomocą i radą w tym zakresie. Wszelkich informacji dotyczących podłączeń do kanalizacji udziela p. Mariusz Dubiel tel: 535 643 388.

Zregenerowaliśmy kolejną studnię w Grodzisku Górnym

We wrześniu spółka wykonała kolejną regenerację, trzeciej już studni wodociągowej, tym razem na ujęciu wody podziemnej w Grodzisku Górnym. Studnia S-2 to ponad 40 letni obiekt, który stanowi jedno z głównych źródeł zasilania w wodę gminnej sieci wodociągowej. Z uwagi na wiek studni jej sprawność w ostatnim czasie była znacznie obniżona, co cechowało się przede wszystkim osiąganą niską efektywnością pompowania wody. Po wyciągnięciu rury z liczącej ponad 50 metrów głębokości studni, dokonano za pomocą kamery, podwodnej inspekcji stanu filtra. Sprawdzano występowanie potencjalnych uszkodzeń, oraz jakość i ilość ochry i błony biologicznej, celem optymalnego ustalenia technologii prac regeneracyjnych.

W rezultacie przeprowadzonej regeneracji studni dokonano wymiany orurowania, mechanicznie usunięto z rury podfiltrowej prawie trzy metry zasypu, dokonano przeglądu i naprawy pompy oraz przeprowadzono biologiczną regenerację filtra wody i aktywnej części studni. Tak jak poprzednio regeneracja odbyła się z wykorzystaniem nowoczesnej technologii oddziaływania ultradźwiękami o dużej mocy, które niszczą narośla na elementach studni i co najważniejsze, są bardzo bezpieczne dla zachowania najwyższych zdrowotnych parametrów wydobywanej wody. Po dokonanej regeneracji, przeprowadzono próbną pompowanie, których wyniki są bardzo zadowalające, ponieważ przywrócono wysoką wydajność studni, porównywalną ze stanem początkowym jej istnienia. Określono również wszystkie parametry eksploatacyjne i konieczne zmiany, których wprowadzenie gwarantować będzie właściwą eksploatację studni przez kolejne długie lata.

Obok na zdjęciach podglądowych mogą państwo zobaczyć jak wyglądało wnętrze studni przed i po regene-

racji. Różnica w poziomie zanieczyszczenia filtra studni jest widoczna gołym okiem.

M. Ordyczyński

Część czynna filtra studni S-2 przed regeneracją

Część czynna filtra studni S-2 po regeneracji

2 888 418,57 zł RZĄDOWEGO DOFINANSOWANIA DLA NASZEJ GMINY

W poniedziałek 10 października Wójt Gminy p. Jacek Chmura odebrał z rąk p. Jerzego Paula Posła na Sejm RP promesę rządowego dofinansowania na wydatki bieżące i inwestycje w gminie, które m.in. poprawią efektywność energetyczną.

„To szansa na kolejne projekty w regionie i lokalny rozwój” – wyjaśnia poseł Jerzy Paul.

Rząd gwarantuje kwoty minimalnego dofinansowania:

- 2,9 mln zł dla każdej gminy,
- 6,1 mln zł dla każdego powiatu,
- 32,7 mln zł dla każdego województwa.

WIELKIE SPRZĄTANIE PLACU ZABAW

Początkiem września mieszkańcy sołectwa wzięli udział w porządkowaniu placu zabaw przy ZS im. prof. Franciszka Leji w Grodzisku Górnym, pod montaż nowego wielofunkcyjnego urządzenia, na które gmina otrzymała środki finansowe dzięki wsparciu z Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021 - 2025. Mieszkańcy malowali ławki, wyrównywali teren, przycinali krzewy i czyścili nawierzchnię bezpieczną na placu. Plac zabaw powstał w 2020 roku ze środków budżetu gminy, jednak brak funduszy nie pozwolił zakupić wszystkich zaplanowanych wtedy urządzeń. Taka możliwość pojawiła się dopiero teraz. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 35 570,37 zł, z czego 12 000,00 zł to środki z wyżej wspomnianego programu.

RUSZYŁA BUDOWA PLACU ZABAW NA TERENIE PARKU PODWORSKIEGO

W realizację gminnych inwestycji bardzo chętnie włączają się nasze lokalne organizacje pozarządowe. Przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych często współpracujemy, tak aby w efekcie zmieniać miejsce w którym żyjemy. Przykładem takiej współpracy jest ostatni projekt inwestycyjny, który realizuje Stowarzyszenie Kultury i Folkloru „Grodziskie Jonki” z Grodziska Dolnego. Jak się okazuje pasję do tańca i śpiewu można łączyć z zaangażowaniem i troską o najmłodszych. Kilka miesięcy temu stowarzyszenie złożyło wniosek do Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Łańcucka”, której członkiem jest nasza gmina, na dofinansowanie budowy ogólnodostępnego placu zabaw. Wniosek zyskał akceptację i w czerwcu prezes stowarzyszenia p. Zbigniew Kuczek podpisał z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego umowę na dofinansowanie inwestycji. W postępowaniu przetargowym na budowę placu zabaw został wybrany Główny Ośrodek Nadzoru i Certyfikacji Sp. z o.o. z Rzeszowa. Wartość zadania wynosi 241 108,81 zł brutto, a termin wykonania placu zabaw określono na dzień 30 listopada 2022 roku. Mamy nadzieję, że pogoda dopi-

sze i inwestycja zostanie zrealizowana w terminie. Zakres prac obejmuje roboty ziemne, nawierzchniowe, budowę ogrodzenia oraz wyposażenie obiektu w elementy małej architektury. Plac zabaw zostanie wyposażony w huśtawkę, karuzelę, bujaki sprężynowe, piaskownicę i wielopoziomowe zestawy wielofunkcyjne w postaci różnego rodzaju przełęczy, kładek, stopni i zjeżdżalni tak aby dzieci mogły w sposób bezpieczny i aktywny spędzić czas, a rodzice odpocząć.

Z życia Rady Gminy

Na wrześniowej sesji Rady Gminy najważniejszym punktem obrad była ocena stanu rolnictwa i leśnictwa na terenie gminy. Raport przedstawia wiele ważnych informacji o stanie rolnictwa w naszej gminie. Z uwagi na istotność treści poniżej zamieszczamy streszczenie tego raportu, a tych z czytelników którzy chcieliby dowiedzieć się więcej i zapoznać się z całym dokumentem zapraszamy do obejrzenia tej sesji za pośrednictwem strony internetowej. Link do materiału wideo znajduje się na końcu artykułu. W obradach brał również udział przedstawiciel Powiatowego Oddziału Doradztwa Rolniczego w Leżajsku, który przedstawił informacje na temat bieżącej działalności podmiotu i oferty jaką kieruje dla rolników z naszej gminy. Szczegółowo omówił zakres pomocy, jaki świadczy jednostka dla naszych mieszkańców. Pani Skarbnik przedstawiła sprawozdanie z realizacji budżetu gminy za pierwsze półrocze bieżącego roku. Dokument ten pokazuje na jakim poziomie znajduje się realizacja postanowień uchwały budżetowej.

Ponadto na sesji podjęto uchwałę w sprawie ustalenia nowej maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Grodzisko Dolne. Projekt uchwały jest mieszkańcom znany ponieważ był opiniowany na zebraniach wiejskich, które odbywały się we wrześniu we wszystkich sołectwach w gminie.

Osoby zainteresowane przebiegiem obrad sesji zapraszamy do obejrzenia nagrania, które znajduje się na stronie internetowej urzędu gminy pod linkiem:

<https://transmisjaobrad.info/channels/104/gmina-grodzisko-dolne>

Stan rolnictwa i leśnictwa na terenie naszej gminy w bieżącym roku

W nawiązaniu do informacji zawartej powyżej, przedstawiamy mieszkańcom najważniejsze informacje z raportu o stanie rolnictwa i leśnictwa w gminie, który szeroko i kompleksowo przedstawiony został na wrześniowej sesji Rady Gminy.

Powierzchnia naszej gminy zajmuje 7 842 ha, z czego użytki rolne znajdują się na powierzchni ponad 6 100 ha, a lasy i grunty leśne na powierzchni 1 820 ha.

Z upraw największą powierzchnię zajmują zboża obsiewane (ponad 3 000 ha), drugie miejsce zajmuje kukurydza (ponad 500 ha), następnie ziemniaki, warzywa i owoce, rośliny przemysłowe, takie jak rzepak, buraki cukrowe, soja i groszek zielony. Średni plon poszczególnych gatunków zbóż uzyskany z 1 ha w 2022r. wyniósł ponad 3,6 t/ha. Biorąc pod uwagę tegoroczne zbiory należy stwierdzić, że susza w okresie wiosenno - letnim nie wpłynęła negatywnie na obniżenie plonów.

Stawki podatkowe obowiązujące w 2022 roku.

1. Stawka podatku rolnego dla gruntów gospodarstw rol-

nych wynosi 110,00 zł. za 1 ha przeliczeniowy i jest to stawka niższa o 36,15 zł. od górnej stawki ustawowej za 1 ha przeliczeniowy.

2. Stawka podatku rolnego dla pozostałych gruntów (tj. gruntów poniżej 1 ha) wynosi 220,00 zł. za 1 ha fizyczny i jest niższa o 72,75 zł od górnej stawki ustawowej za 1 ha fizyczny.
3. Stawka podatku leśnego wynosi 46, 6972 zł za 1 ha fizyczny lasu i jest równa górnej stawce ustawowej.

Ogólna liczba podatników podatku rolnego, podatku od nieruchomości i podatku leśnego w 2022r. wyniosła 3 847 osób, co wskazuje na tendencję spadkową w stosunku do roku ubiegłego. W roku 2021 było ich 4 052. Wśród nich znajduje się 2 370 podatników podatku rolnego z gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw odnośnie posiadania gruntów jest w przedziale od 1 ha do 5 ha i stanowi liczbę ponad 1 500 gospodarstw. Wpłaty do budżetu gminy z tytułu podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości (od osób prawnych i fizycznych) za okres od stycznia do sierpnia 2022r. wyniosły ogółem 1 301 128, 84 zł.

Rolnicy do uprawy posiadanego gruntu i do zbiorów używają przeważnie własnego sprzętu, a w niewielkim stopniu korzystają z usług Spółdzielni Usług Drogowych w Grodzisku Dolnym. Produkcja rolna w większości gospodarstw to produkcja wielokierunkowa, a przyjęte przez rolników kierunki produkcji wynikają przeważnie z możliwości zbytu, opłacalności oraz istniejącego zapotrzebowania na płody rolne i zwierzęce podmiotów gospodarczych,

funkcjonujących w oparciu o powyższy surowiec.

Warte uwagi jest również wspomnienie o strukturze bonitacyjnej gleb. Ziemię grodziską cechują głównie gleby typu bielcowego i pseudobielcowego, które zajmują północno zachodnią część gminy. W części środkowej przeważają gleby brunatne, wylugowane i kwaśne w klasie III i IV. Najgorsze jakościowo gleby znajdują się w południowej części gminy na terenie Laszczyn, części Zmysłówki i Opalenisk. Rolnicy z naszej gminy w ramach dofinansowania do prowadzonej działalności rolniczej ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa otrzymują łącznie rok do roku około 5 mln zł. Są to jedne z największych środków pieniężnych, które trafiają bezpośrednio do rolników i które mają ogromny wpływ na funkcjonowanie gospodarstw na naszym terenie.

Na przestrzeni ostatnich lat największe środki jakie trafiły do naszej gminy to te przeznaczone na prace poscaleniowe, które zakończyły się w 2005 roku i dotyczyły Grodziska Górnego i Wólki Grodziskiej. Prace te związane były z rekultywacją działek i utwardzeniem nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Biorąc pod uwagę ostatnie 10 lat tj. od roku 2011 - 2022 na powyższe prace gmina otrzymała ponad 2 mln zł., za które utwardzono tłuczniami kamiennym ponad 20 km dróg gruntowych. Powyższe środki pochodziły z budżetu Marszałka Województwa Podkarpackiego.

Na koniec warto wspomnieć o średnich bieżących cenach skupu produktów rolnych w regionie.

- porzeczka czarna - 8 zł brutto/kg
- burak cukrowy - 235 zł brutto/tona
- mleko - 1,10 zł brutto/litr
- pszenica konsumpcyjna - 1 380 zł netto/tona
- pszenżyto - 1 050 zł netto/tona
- rzepak - 3 000 zł netto/tona

Największym obciążeniem dla rolników są obecnie koszty nawozów sztucznych i paliwa do maszyn rolniczych. Ceny nawozów osiągają w tym roku wzrosty kilkuset procentowe w porównaniu do roku ubiegłego. Dla przykładu koszt Saletry w roku 2021 wynosił 1 480 zł za tonę, a w tym roku 5 160 zł za tonę. Podobnie jest z innymi nawozami.

Gospodarka leśna na terenie gminy prowadzona jest w oparciu o Uproszczone Plany Urządzania Lasu opracowane dla poszczególnych wsi posiadających na swoim terenie lasy, jak również dla lasów gminnych. Plany sporzą-

dzone są na okres 10 lat. Z opracowanych planów wynikają wskazania gospodarcze, rodzaje zabiegów i wszelkich prac związanych z właściwą gospodarką leśną. W planach tych określana jest także ilość drewna możliwa do pozyskania z danej powierzchni. Wniosek i zezwolenie na wycięcie drzewa w celu uzyskania świadectwa legalizacji składa się bezpośrednio do Starostwa Powiatowego w Leżajsku. Świadectwo legalizacji dotyczy powierzchni leśnych i jest wystawiane przez pracownika starostwa, natomiast na drzewa rosnące poza terenem leśnym wymagane jest zgłoszenie do Wójta Gminy i dotyczy drzew, których obwód przy pniu przekracza od 50 do 80 cm, w zależności od gatunku drzewa.

Zezwolenie na wycinkę nie jest wymagane na wszystkie drzewa owocowe i gdy pień drzewa mierzony u podstawy nie ma większej grubości jak:

- 80 cm w przypadku wierzby, topoli, klonu,
- 65 cm w przypadku kasztanowca, akacji,
- 50 cm w przypadku brzozy, olchy i drzew iglastych,
- również na drzewa złamane lub przewrócone oraz na drzewa lub krzewy rosnące na nieużytkach, gruntach ugorowanych w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego.

Lasy mienia gminnego, według obrębów ewidencyjnych znajdują się w sołectwach: Grodzisko Górne, Grodzisko Dolne, Opaleniska, Zmysłówka i w Laszczynach i stanowią powierzchnię ok. 80 ha. Na tych powierzchniach do roku bieżącego nie prowadziło się wyrobów związanych z masową sprzedażą. Istniejący las przewidziany był na cele sołeckie. Było ono przekazywane także nieodpłatnie dla osób dotkniętych klęskami żywiołowymi, przede wszystkim pożarami. Ponadto, w tym roku, na wniosek sołtysa sołectwa Opaleniska i Rady Sołeckiej oraz w oparciu o wyrażoną zgodę Wójta Gminy, zostały przekazane 30 sztuk sosny, co stanowi ponad 25 m³ drewna na budowę kościoła w Zmysłówce.

Na terenie gminy istnieje możliwość zaopatrzenia się w drewno opałowe w Leśnictwie Zmysłówka, którego cena przedstawia się następująco: drewno opałowe iglaste od 150 do 300 zł/mp i drewno liściaste twarde od 200 do 300 zł/mp. Jest to drewno w wałkach o długości 125 cm. Dniem wyznaczonym do wykupu jest poniedziałek, a dniem wydawania jest środa.

K. Stopyra

Wnioski o zwrot akcyzy - podsumowanie roku

Zakończył się proces rozpatrywania wniosków rolników z naszej gminy o zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystanego do produkcji rolnej w roku 2022. Łącznie zostało wydanych **694** decyzji i jest to o 25 decyzji więcej, niż w roku ubiegłym. Łączna średnia roczna liczba dużych jednostek przeliczeniowych była zgłoszona przez producentów rolnych we wnioskach wyniosła **58 sztuk** i jest to o 10 sztuk mniej, niż w roku 2021. Powierzchnia użytków rolnych ujętych we wnioskach wynosiła **2 766,81 ha** i jest porównywalna z rokiem ubiegłym. Znacznie wzrosła natomiast łączna kwota wypłaty z tytułu zwrotu akcyzy z kwoty 249 084,02 zł w 2021r. do kwoty **270 810,34 zł** w roku bieżącym.

Środki z Funduszu Sołeckiego na rok 2023 podzielone

We wrześniu miał miejsce cykl zebrań wiejskich, na których władze gminy spotykały się z mieszkańcami sołectw. Głównym punktem tych spotkań było podejmowanie uchwał w sprawie rozdysponowania funduszy sołeckich na rok 2023. Środki z tego funduszu to pieniądze, które gmina oddaje do dyspozycji sołectw. Mieszkańcy, uczestnicy zebrań sołeckich, mogą zdecydować na jakie działania w sołectwie przeznaczyć pieniądze. Decyzje w sprawie podziału środków pozwalają również władzom gminy właściwie rozeznawać i ukierunkowywać działania, zgodne z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców. Wysokość środków pochodzących z funduszu ustalana jest corocznie i zależy od liczby mieszkańców w sołectwie.

Poniżej zapoznają się Państwo z przeznaczeniem środków z Funduszu Sołeckiego w poszczególnych sołectwach.

- **Sołectwo Grodzisko Dolne** - do podziału była kwota 51 000,00 zł. Środki zostały przeznaczone na remont dwóch dróg gminnych: drogi „Na Przeszłą” oraz drogi „Na Maja” oraz na budowę oświetlenia.
- **Sołectwo Grodzisko Górne** - do podziału była kwota 51 000,00 zł. Mieszkańcy sołectwa przeznaczyli te środki na remont i przebudowę trzech dróg gminnych: drogę „Na Sadła”, „Na Matuszka” oraz „Na Bujniaka”.
- **Sołectwo Wólka Grodziska** - dysponowało kwotą 47 484,72 zł. Wszystkie środki zostały przeznaczone na remont drogi gminnej „Na Rybaki”.
- **Sołectwo Grodzisko** - przeznaczy 50 901,99 zł na remont drogi koło p. Stelmachowskiego oraz przebudowę drogi „Na Chmurę”.
- **Sołectwo Podlesie** - całą kwotę z funduszu wynoszącą 27 644, 17 zł wykorzysta na remont drogi na odcinku od p. Laska do p. Króla.
- **Sołectwo Chodaczów** - całą kwotę przeznaczy na przebudowę drogi gminnej „Na Rydzika”. Kwota wynosi 39 018, 06 zł.
- **Sołectwo Laszczyny** - wnioski sołtysa dotyczyły opracowania projektowego budowy Orlika za budynkiem Ochotniczej Straży Pożarnej oraz budowy oświetlenia przy drodze gminnej „Na Malne”. Zostały jednomyślnie przegłosowane. Na te zadania sołectwo dysponowało kwotą 32 285, 53 zł.
- **Sołectwo Grodzisko Nowe** - wszystkie środki z funduszu w wysokości 49 881,91 zł zostały przeznaczone na kontynuację budowy chodnika wzdłuż drogi gminnej tzw. „Granicznej”. W tym roku wykonano pierwsze 100 m tego chodnika na odcinku od sklepu spożywczego GS Ch.
- **Sołectwo Zmysłówka** - pulę 42 273,08 zł zebranie wiejskie przeznaczyło na przebudowę drogi gminnej „Na Drażki” oraz budowę oświetlenia „Na Majkuty” w granicach terytorialnych sołectwa.

- **Sołectwo Opaleniska** - mieszkańcy przeznaczyli kwotę 23 155,82 zł na utwardzenie działki przy cmentarzu.

Wójt Gminy bardzo serdecznie dziękuje wszystkim uczestnikom zebrań, które odbyły się w sołectwach. Spotkania te są bardzo ważnym elementem współpracy samorządu z jednostkami pomocniczymi gminy jakimi są sołectwa. Zebrania wiejskie najpełniej realizują idee demokracji bezpośredniej, podczas których artykułowane są najważniejsze problemy mieszkańców. Każde takie spotkanie pozwala prawidłowo rozeznawać potrzeby wspólnoty. W tym roku bardzo wiele uwagi poświęcano sprawom scaleń, realizowanym aktualnie inwestycjom infrastrukturalnym oraz problematyce związanej z wysokimi cenami energii elektrycznej i opału na zimę. Gmina we wszystkich tych potrzebach będzie wspierać mieszkańców i szukać rozwiązań takich, aby te wzrosty były jak najmniej odczuwalne w naszych kieszeniach. Już teraz wiele osób otrzymało dodatek węglowy w wysokości 3 000 zł na gospodarstwo. Rząd planuje również uruchomienie systemu zakupu węgla za pośrednictwem samorządów. Czekamy na rozwiązania systemowe w tym zakresie. Jeżeli tylko pojawi się możliwość pomocy mieszkańcom, samorząd włączy się w te działania.

Zebranie sołeckie w Wólce Grodzkiej

Zebranie sołeckie w Zmysłówce

Kilka słów przypomnienia o dodatkach do źródeł ciepła

Przypominamy mieszkańcom, że ciągle przyjmujemy wnioski o dodatki do źródeł ciepła. Niektóre terminy zbliżają się do końca i niemożliwym jest ich wydłużenie. Prosimy zatem o zweryfikowanie swojej sytuacji, zapytanie w swoich rodzinach czy dane wnioski zostały już złożone, a jeżeli nie zapraszamy do GOPS - u w Grodzisku Dolnym w celu złożenia stosownego wniosku.

- **31 października** mija termin składania wniosków o **dodatek osłonowy** - jednorazowe wsparcie finansowe w wysokości do 1 500 zł, uzależnione od wysokości osiąganego dochodu przez członków gospodarstwa domowego.
- **30 listopada** mija termin składania wniosków o **dodatek węglowy** - jednorazowe wsparcie finansowe w wysokości 3 000 zł.

W ostatnim czasie pojawiła się możliwość uzyskania dodatku do innych źródeł ciepła, niż węgiel. Przyjęte przez ustawodawcę prawo umożliwia gospodarstwu domowemu wyposażonemu w kocioł na paliwo stałe, kominek, koze, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchenię albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane peletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG i kocioł olejowy. **Wnioski na te źródła ciepła można składać tylko do 30 listopada.** Z uwagi na bardzo krótki termin przybliżmy czytelnikom zasady ubiegania się o ten dodatek.

Źródło ciepła musi być zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Dodatek do tych źródeł ciepła wynosi:

- 3 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego;
- 1000 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem

ciepła jest kocioł na paliwo stałe inne niż wymienione wyżej, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym;

- 500 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG;
- 2000 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy.

Nowością jest niedawno wprowadzony dodatek dla podmiotów wrażliwych. Wnioski o jego wypłatę również należy składać do 30 listopada. Miejsce składania wniosków - Urząd Gminy w Grodzisku Dolnym.

Podmiotami wrażliwymi na terenie naszej gminy są: szkoły, stowarzyszenia, kościoły i Środowiskowy Dom Samopomocy w Laszczynach.

Inne, wymienione w ustawie, nie kwalifikują się do przyznania dodatku w naszej gminie, ponieważ korzystają z innych źródeł ciepła, niż kotły węglowe na paliwo stałe, kotły olejowe i kotły na skroplony gaz LPG. Tym innym źródłem ciepła jest gaz ziemny, którego cena została uregulowana w drodze odrębnej ustawy i która nie przewiduje wypłaty dodatków dla takich podmiotów.

Podmioty wrażliwe do wniosku są obowiązane dołączyć oryginały lub kopie poświadczone urzędowo faktur zakupu paliwa za wybrany rok z przedziału lat 2019 - 2021. Dodatkowo przedstawiają fakturę zakupu takiego samego paliwa za jakie przedstawiali faktury z lat ubiegłych w wysokości co najmniej 50 proc. zapotrzebowania na ten sezon grzewczy. Podstawowym warunkiem pozytywnie rozpatrzonego wniosku jest również wpisanie źródła spalania paliw do CEEB. Dodatek wyniesie 40 proc. różnicy między zakładanymi średnimi rocznymi kosztami zakupu paliwa wykorzystywanego na potrzeby ogrzewania, kupionego w 2022r., a uśrednionymi kosztami zakupu z lat ubiegłych.

Dodatek nie przysługuje tym podmiotom wrażliwym, które ogrzewają budynki gazem ziemnym.

Wzór wniosku oraz arkusz kalkulacyjny w wersji edytowalnej do obliczania dodatku znajduje się na stronie internetowej Urzędu Gminy: <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-grodzisko-dolne/dodatki-i-rekompensaty-do-zrodel-ciepła-dla-gospodarstw-rolnych-i-podmiotow-wrażliwych>

Podmiotom wrażliwym, działającym na terenie naszej gminy nie przysługują rekompensaty przewidziane w ustawie, ponieważ podmioty te nie są podłączone do sieci ciepłowniczej miejskiej oraz na terenie naszej gminy nie funkcjonuje przedsiębiorstwo, które sprzedaje ciepło dla tych podmiotów.

Sprawdziłeś już swoje przewody kominowe? Sezon grzewczy rozpoczęty

W związku z rozpoczęciem sezonu grzewczego przypominamy właścicielom i zarządcą budynków o obowiązkach związanych z bezpiecznym użytkowaniem przewodów kominowych. Nasze domy ogrzewane są głównie piecami na paliwo stałe (węgiel lub drewno). Ten rodzaj ogrzewania sprzyja osadzaniu się w przewodach kominowych i instalacji wewnętrznej kotłów sadzy, które są powodem powstawania pożarów. Zatkane przewody kominowe i brak prawidłowej wentylacji pomieszczeń prowadzi również do gromadzenia się czadu i dymu w budynkach. Ponadto w okresie zimowym bardzo często mamy do czynienia z dogrzewaniem mieszkań i domów urządzeniami grzewczymi podłączonymi do stałego źródła prądu, których instalacja elektryczna ma tendencje do zwarcia i przeciążeń.

Komin jest bardzo istotnym elementem budynku, chociaż zajmuje tylko niewielką jego powierzchnię. Ta część budynku jest szczególnie niebezpieczna dla naszego zdrowia i życia w przypadku pożaru sadzy. Temperatura palącej się sadzy przekracza wówczas nawet 1000 stopni Celsjusza. Taki stan jest ogromnym zagrożeniem dla mieszkańców!

Państwowa Straż Pożarna każdego roku odnotowuje kilkanaście tysięcy pożarów spowodowanych zaniedbaniami związanymi z przeglądami systemów kominowych oraz brakiem serwisowania urządzeń grzewczych. W roku 2021 odnotowano 18 170 pożarów od urządzeń grzewczych na paliwa stałe, 280 pożarów od urządzeń na paliwa płynne i 461 pożarów od urządzeń na paliwa gazowe. W sezonie grzewczym 2021/2022 Państwowa Straż Pożarna odnotowała 2 435 zdarzeń związa-

nych z tlenkiem węgla, w których 988 osób zostało poszkodowanych, z czego 43 to ofiary śmiertelne.

Teraz kilka informacji praktycznych:

- **czyszczenie kominów** - bezwzględnie co najmniej dwa razy w roku przed rozpoczęciem sezonu grzewczego i na wiosnę. W domach jednorodzinnych mogą to robić właściciele.
- **przegląd kominarski** - co najmniej raz w roku. Pamiętajmy, iż osoba, która ubezpieczyła swój dom na przykład od pożaru, a nie może udowodnić, że regularnie dokonywała przeglądów kominarskich i właściwie czyściła przewody kominowe, pozbawia się szansy na otrzymanie odszkodowania za poniesione straty.

Poza dbaniem o sprawność przewodów kominowych, wentylacyjnych i systemów grzewczych ważna jest również profilaktyka i zapobieganie powstawaniu pożarów oraz utraty życia i zdrowia przez mieszkańców. W każdym domu, mimo iż przepisy nie wprowadzają takiego obowiązku, powinna znajdować się gaśnica proszkowa o pojemności co najmniej 4 kg, najlepiej oznaczona klasą ABC. Taką gaśnicą możemy gasić pożary spowodowane stałymi materiałami palnymi np. drewno lub węgiel, zapalenie się oleju i substancji topiących się pod wpływem wysokich temperatur, a także pożarów spowodowanych przez gaz.

Pamiętajmy o tak prozaicznej sprawie, jak porządek w kotłowni. Pożary w domach wybuchają często z zaproszenia ognia w takich pomieszczeniach. Aby sobie „ułatwiać życie” znosimy do kotłowni tekturę, papiery, gazety, gałęzie i inne rzeczy służące nam do rozpalańca pieca i zapominamy o tym, że ich nadmiar może być przyczyną tragedii. Rzucone w kąt, blisko pieca, przy kominie mogą zapalić się nawet samoczynnie od gorąca emitowanego przez te urządzenia i systemy.

Na koniec warto przypomnieć o urządzeniach wspomagających nasze bezpieczeństwo. Wiele razy pisaliśmy na łamach gazety o czujkach dymu i czadu. Są to urządzenia, które wykry-

wają dym i czad. Szczególnie ta druga substancja jest śmiertelnie niebezpieczna dla domowników. To bezwonny i bezbarwny gaz, który każdej zimy zbiera swoje śmiertelne żniwo. Nazywany jest często „cichym zabójcą”. Czujka to nasz przyjaciel. Tylko w ten sposób dowiemy się, czy w pomieszczeniu znajduje się czad. Przestrzegamy przed praktyką wyjmowania baterii z tych urządzeń. Zdarzają się przypadki, że urządzenie wydaje dźwięki, pomimo braku zagrożenia. Nie oznacza to, że jest zepsute. Dźwięk wydawany przez czujkę w takiej sytuacji świadczy po prostu o zużyciu baterii w urządzeniu. Jedyne co musimy zrobić, to je wymienić, aby urządzenie działało prawidłowo. Jeżeli wyciągniemy baterię, bo chcemy mieć święty spokój, oszukujemy samych siebie i stajemy się źródłem zagrożenia utraty własnego życia.

JEŚLI TEGO JESZCZE NIE ZROBIŁEŚ ZAPROŚ KOMINIARZA

Leżajsk - tel. 604 774 063

Przeworsk - tel. 603 447 900

Brzózka Królewska - tel. 726 725 487

Kilka słów o przeglądach technicznych budynków

Za przegląd techniczny budynku odpowiada właściciel lub zarządca. Te osoby mają obowiązek nie tylko dbać o to, aby budynek użytkowany był zgodnie z przeznaczeniem, ale również był utrzymany w należytych stanie technicznym i estetycznym. W tym celu są obowiązani na bieżąco konserwować, naprawiać i usuwać usterki i awarie w budynku. Mają obowiązek również wykonywać okresowe przeglądy techniczne.

W stosunku do domów jednorodzinnych można rozróżnić obowiązkowe przeglądy techniczne wykonywane co roku lub co pięć lat.

Właściciele mają obowiązek wykonać:

- **co najmniej raz w roku przegląd stanu technicznego instalacji gazowej, przewodów kominiowych i instalacji wentylacyjnej,**
- **przynajmniej raz na pięć lat generalny przegląd techniczny budynku i związanych z nim instalacji. Podczas tej kontroli zwraca się uwagę na stabilność konstrukcji budynku, konstrukcję dachu. Sprawdza się instalację elektryczną i piorunochronną.**

Właściciele domów jednorodzinnych są zwolnieni z corocznych przeglądów elementów budynku i instalacji narażonych na szkodliwe działania atmosferyczne, ale jeżeli posiadają np. przydomową oczyszczalnię ścieków, powinni wykonać jej przegląd.

Osoby uprawnione do przeprowadzania przeglądów stanu technicznego budynków:

Osoby posiadające uprawnienia budowlane w specjalności instalacyjnej albo kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru nad eksploatacją

urządzeń wytwarzających, przetwarzających, przesyłających lub zużywających ciepło oraz innych urządzeń energetycznych. Z każdego przeglądu powinien być sporządzony protokół, który dołącza się do książki obiektu budowlanego. Czynności konserwacyjne wpisuje się do książek eksploatacji urządzeń i instalacji.

Pamiętajmy o tych obowiązkach, ponieważ obecnie w przypadku szkody w budynku i zgłoszenia jej ubezpieczycielowi, ten w pierwszej kolejności zażąda od nas potwierdzeń przeglądów. Jeżeli nie będziemy ich mieć, odmówi nam wypłaty odszkodowania lub obniży tę wypłatę nawet o 70 procent, argumentując to tym, że my jako właściciel nie dopełniliśmy obowiązków utrzymania budynku i tym samym przyczyniliśmy się do powstania szkody.

Osobną kategorię obecnie stanowią różnego rodzaju instalacje do wytwarzania źródeł ciepła, takie jak: pompy ciepła, piece na paliwo stałe piątej generacji, piece na olej opałowy lub piec

gazowy, których producenci wymagają przeglądów co rok, dwa, trzy lub cztery lata. Zwracamy na to uwagę i dotrzymujemy tych terminów, aby spać bezpiecznie i nie martwić się, że producent odmówi nam naprawy gwarancyjnej lub ubezpieczyciel odszkodowania.

Nie zapominajmy na koniec o kontroli orynnowania budynku. Przegląd tych elementów, mimo iż nie są wpisane do obowiązkowych przeglądów rocznych, powinniśmy wykonywać sami dwa razy w roku, na wiosnę i przed sezonem zimowym. Nieszczelne lub źle czyszczone rynny nie będą odprowadzały wody deszczowej, co może doprowadzić do zamakania elewacji, uszkodzenia elementów konstrukcji dachu lub podmakania fundamentów budynku. Sprawdzajmy również, z tą samą częstotliwością obróbki kominowe.

Dbajmy o swoje domy, spędzamy w nich większość naszego życia. Róbmy to dla bezpieczeństwa swojego i swoich najbliższych.

PLAN SEZONOWYCH POŁOWAŃ KÓŁ ŁOWIECKICH NA TERENIE GMINY

Koło łowieckie „Kuropatwa”	Koło łowieckie „Wydra”
29 października: godz. 8:00 - 17:30 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego	30 października: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Wólki Grodzkiej
12 listopada: godz. 8:00 - 17:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego	05 listopada: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Grodziska Górnego
20 listopada: godz. 9:00 - 16:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego	13 listopada: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Laszczyn, Grodziska Dolnego, Chodaczowa, Grodziska Nowego,
04 grudnia: godz. 9:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego	20 listopada: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Grodziska Dolnego, Podlesia, Rezerwatu Zmysłówka
24 grudnia: godz. 7:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego	17 grudnia: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Grodziska Górnego
14 stycznia: godz. 8:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego	

Informacji w sprawach związanych ze szkodami w uprawach wyrządzonymi przez dzikie zwierzęta w swoich obwodach łowieckich udzielają:

- 1. Łowczy Dariusz Gdański - 451 152 670 - Koło Łowieckie „Wydra”**
- 2. Podłowczy Jan Mazurek - 606 718 014 - Koło Łowieckie „Kuropatwa”**

ZASADY PIERWSZEJ POMOCY Z UDZIAŁEM DEFIBRYLATORA

W sytuacji zagrożenia życia cenna jest każda minuta. Podjęcie pierwszej pomocy przedmedycznej jest bardzo ważne i może uratować ludzkie życie. Na łamach naszej gazety rozpoczynamy cykl porad, jak takiej pomocy udzielić. Dwa miesiące temu dwóch mieszkańców naszej gminy przy pomocy defibrylatora AED uratowało życie młodemu człowiekowi. Zaczynamy zatem ten cykl od przedstawienia zasad używania tego urządzenia. Przypominamy, że defibrylatory znajdują się na budynku OSP w Laszczynach, Urzędu Gminy, Gminnej Bibliotece Publicznej oraz na budynku Szkoły Podstawowej w Wólce Grodziskiej.

Jesteś świadkiem utraty przytomności lub zastałeś leżącą, nieprzytomną osobę, zachowaj spokój. Nie bój się pomóc, AED Plus poprowadzi Cię przez całą akcję za pomocą komunikatów głosowych i tekstowych oraz aktywnych piktogramów. Słuchaj i postępuj zgodnie z poleceniami AED.

ZACHOWAJ SPOKÓJ. SPRAWDŹ REAKCJĘ. POPROŚ O POMOC.

Sprawdź reakcje poszkodowanego: potrząśnij za ramiona, zapytaj, czy wszystko w porządku? Poproś osobę stojącą obok o pomoc.

UDROŹNIJ DROGI ODDECHOWE. SPRAWDŹ ODDYCHANIE.

Jeśli osoba nie reaguje, przysuń ucho do ust poszkodowanego, spróbuj przez 10 sekund nasłuchiwać oddechu, poczuć oddech na własnym policzku. Obserwuj, czy porusza się klatka piersiowa.

WEZWIJ POMOC NA NR 999 LUB 112.

Poproś wyznaczoną osobę o wezwanie pomocy oraz przyniesienie defibrylatora AED. Jeżeli jesteś sam, natychmiast wezwij pomoc dzwoniąc pod numer 999 lub 112. Poinformuj dyspozytora pogotowia o dokładnym miejscu zdarzenia, stanie poszkodowanego, jego przybliżonym wieku, ewentualnych obrażeniach. Podaj również swoje dane i wykonuj polecenia dyspozytora. Rozłącz się dopiero wtedy, gdy uzyskasz pozwolenie od dyspozytora, nie wcześniej!

ROZPOCZNIJ REANIMACJĘ.

Jeśli brak oddechu, do czasu przyniesienia AED, rozpocznij resuscytację krążeniowo-oddechową w trybie 30:2. Wykonaj 30 uciśnień klatki piersiowej na głębokość 5 – 6 cm i z częstotliwością co najmniej 100 / minutę. Następnie wykonaj dwa wdechy ratownicze odchyłając głowę poszkodowanego do tyłu, zaciskając płatki nosa i obejmując jego usta swoimi ustami. Jeżeli nie chcesz, nie możesz, nie potrafisz wykonać wdechów ratowniczych, prowadź tylko ucisk klatki piersiowej. To wystarczy!

WŁĄCZ URZĄDZENIE.

Po włączeniu defibrylator AED Plus automatycznie wykona test sprawności i za pomocą komunikatów poinformuje Cię o gotowości pracy.

POSTĘPUJ ZGODNIE Z POLECENIAMI GŁOSOWYMI I WIZUALNYMI DEFIBRYLATORA.

PODŁĄCZ ELEKTRODY DEFIBRYLATORA DO ODSŁONIĘTEJ KŁATKI PIERSIOWEJ PACJENTA.

Otwórz AED Plus podnosząc pokrywkę, rozerwij metalizowaną kopertę z elektrodą wzdłuż perforacji według wskazań czerwonej strzałki. Naklej elektrodę na odsłoniętą klatkę piersiową poszkodowanego zgodnie z instrukcją graficzną, która znajduje się na opakowaniu elektrody.

NIE DOTYKAJ PACJENTA, ANALIZOWANIE.

Urządzenie rozpocznie analizę rytmu serca poszkodowanego, a po kilku sekundach wyda komendę dotyczącą defibrylacji. W tym czasie **NIE WOLNO** dotykać poszkodowanego!

DEFIBRYLACJA ZALECANA. NIE DOTYKAJ PACJENTA. NACIŚNIJ MIGAJĄCY PRZYCISK DEFIBRYLACJI.

Jeśli zostanie zalecona defibrylacja, wydaj polecenie „ODSUNĄĆ SIĘ!”. Pamiętaj, dla Twojego bezpieczeństwa **NIE DOTYKAJ** poszkodowanego. Naciśnij migający czerwony przycisk.

ROZPOCZNIJ REANIMACJĘ.

Po wykonaniu defibrylacji natychmiast rozpocznij resuscytację krążeniowo-oddechową w trybie 30:2. Defibrylator ma wbudowaną funkcję metronomu, wyznaczającą poprawny rytm ucisków. W celu kontroli poprawności ucisków, obserwuj wyświetlacz urządzenia i wychylający się wskaźnik po prawej stronie wyświetlacza. Pamiętaj, że właściwą głębokość ucisków uzyskasz dopiero wtedy, kiedy wskaźnik na wyświetlaczu osiąga wyznaczone pole.

Słuchaj komunikatów defibrylatora – jeśli będziesz wykonywał za słabe uciski, urządzenie powie „PRZYCIŚNIJ MOCNIEJ”. Po osiągnięciu właściwej głębokości usłyszysz komendę „DOBRY UCISK”.

ParaMedica
POLSKA

Paramedica Polska Sp. z o.o. Sp.k.
02-815 Warszawa, ul. Żołądki 11
tel. 22 313 09 39, faks 22 313 09 59
e-mail: paramedica@paramedica.pl
www.paramedica.pl

© Wszystkie prawa zastrzeżone.

DEFIBRYLACJA NIEZALECANA. ROZPOCZNIJ REANIMACJĘ.

Po upływie dwóch minut urządzenie ponownie zacznie analizę rytmu serca poszkodowanego. Pamiętaj, aby w czasie analizowania **NIE DOTYKAĆ** poszkodowanego! Jeśli defibrylacja nie zostanie zalecona, rozpocznij reanimację. Po kolejnej analizie i decyzji dotyczącej defibrylacji następują kolejne 2 minuty przeznaczone na ucisk i wdechy ratownicze. Sekwencję tę wykonuj do zaobserwowania oznak powrotu krążenia i oddechu albo aż do przybycia wykwalifikowanych służb i przejęcia akcji ratunkowej przez ratowników.

Słuchaj i postępuj zgodnie z poleceniami AED

Z ŻYCIA POLICJI

Podsumowanie wakacji na Podkarpaciu i w gminie

Wraz z zakończeniem roku szkolnego policja rozpoczęła działania pn. „Bezpieczne wakacje 2022”. Przez ponad dwa miesiące, o bezpieczeństwo podróżujących drogami województwa podkarpackiego dbali policjanci ruchu drogowego. Po sukcesywnej zmianie przepisów zaostrzających kary za wykroczenia drogowe dostrzegamy zmianę w zachowaniu kierowców. Jeździmy wolniej, bardziej kulturalnie i zachowawczo. Droga do perfekcji jednak jeszcze przed nami. To pokazują statystyki. Podczas wakacyjnych miesięcy na podkarpackich drogach doszło do 242 wypadków (było to o 74 wypadków mniej, niż w roku ubiegłym). W tych zdarzeniach rannych zostało 281 osób (o 85 mniej niż w 2021), a życie straciło 20 osób (w roku 2021 zmarło 18). W ciągu wakacji policjanci zatrzymali i udaremnili dalszą jazdę aż 814 nietrzeźwym kierowcom. Nie mniej jednak było lepiej niż w roku ubiegłym, kiedy zatrzymano o 211 osób więcej z tego powodu.

Policjanci w czasie wakacji dbali także o bezpieczeństwo osób wypoczywających nad wodą. Kontrolowali rejon zalewów i zbiorników wodnych, zwracali szczególną uwagę na dzikie kąpieliska. Niejednokrotnie ratowali ludzkie życie i udzielali pomocy osobom, które jej potrzebowały.

Podczas letniego wypoczynku na Podkarpaciu utonęło 7

osób. (w roku 2021 utonęło 6 osób).

Jeżeli chodzi o teren naszej gminy podczas wakacyjnych miesięcy policjanci Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej w Leżajsku ujawnili pięć przestępstw drogowych oraz cztery wykroczenia, które zakończyły się sporządzeniem wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Leżajsku. Ponadto nałożono dwa mandaty karne kredytowane za naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Dzielnicy podczas służb obchodowych dokonywali kontroli zbiornika wodnego „Czyste” pod kątem bezpiecznego wypoczynku osób tam przebywających, oraz kontrolowali lokale gastronomiczne, place zabaw znajdujące się na terenie gminy pod kątem Art. 43 ust. 1 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tzn. czy w miejscach tych nie jest spożywany alkohol.

Ponadto funkcjonariusze Komendy Powiatowej w Leżajsku wraz z dzielnicowym Posterunku w Grodzisku Dolnym przeprowadzili zajęcia profilaktyczne pn. „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą” z osobami wypoczywającymi nad zalewem „Czyste”.

Tegoroczny sezon wakacyjny na terenie gminy należy uznać za spokojny. Wypoczywający i goście mogą czuć się w tym miejscu bezpiecznie.

Kierowco zwolnij. Nowe przepisy mogą Cię dużo kosztować

17 września nastąpiły kolejne zmiany w przepisach drogowych obowiązujących kierowców, mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, które stanowią kolejny etap zmiany nawyków i sposobu dotychczasowych przyzwyczajeń i praktyk kierowców.

Co się zmieniło od września?

1. Nastąpiła zmiana sposobu kasowania zgromadzonych punktów. Obecnie obowiązują one na koncie kierowcy, który popełnił wykroczenie przez dwa lata od momentu zapłaty mandatu, a nie jak dotychczas, przez rok. Zniesione zostały również szkolenia, po odbyciu których, liczba punktów karnych otrzymanych

przez kierowców ulegała zmniejszeniu.

2. Zaczął obowiązywać system podwójnych kar tzw. system recydywy. Co to oznacza? Jeżeli w ciągu dwóch lat od chwili popełnienia wykroczenia, kierowca popełni to samo wykroczenie ponownie, zostanie ukarany podwójnym mandatem (punkty karne nie będą podwajane). Dotyczy to wykroczeń, które uznane zostały za najcięższe tj:

- **przekroczenie prędkości**

31-40 km/h - 800 zł i 10 punktów karnych, recydywa:

1600 zł i 10 punktów karnych;

41-50 km/h - 1000 zł i 13 punktów karnych, recydywa:

2000 zł i 13 punktów karnych;

51-60 km/h - 1500 zł i 15 punktów karnych, recydywa:

3000 zł i 15 punktów karnych;

61-70 km/h - 2000 zł i 15 punktów karnych, recydywa:

4000 zł i 15 punktów karnych;

71 km/h i więcej - 2500 zł i 15 punktów karnych, recydywa:

5000 zł i 15 punktów karnych.

- **nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu** - 1500 zł, recydywa: 3000 zł

- **wyprzedzanie na przejściu dla pieszych lub przed**

nim - 1500 zł, recydywa: 3000 zł.

- omijanie pojazdu, który zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu - 1500 zł, recydywa: 3000 zł.
- złamanie zakazu wyprzedzania - 1000 zł, recydywa: 2000 zł.
- wjeżdżanie na torowisko przy zaporach, które są opuszczane, opuszczone lub nie skończyło się ich podnoszenie - 2000 zł, recydywa: 4000 zł.
- wjazd na przejazd kolejowy przy czerwonym świe-

tle sygnalizatora lub jeżeli po drugiej stronie nie ma miejsca do kontynuowania jazdy - 2000 zł, recydywa: 4000 zł.

- prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie po spożyciu alkoholu lub innego, podobnie działającego środka - 2500 zł, recydywa: 5000 zł.

Pamiętajmy, że to, czy nowe przepisy dotkną nas jako uczestników ruchu drogowego, zależy wyłącznie od nas samych. To my decydujemy o naszym zachowaniu na drodze i ewentualna odpowiedzialność spoczywa na nas.

Rowerzysto - czy masz światła w rowerze? Pieszy - zabrałeś kamizelkę?

W dniu 21 września we wszystkich krajach europejskich prowadzona była akcja pod nazwą ROUD SAFETY DAYS. Kampania ma na celu przede wszystkim promowanie bezpiecznych zachowań na drodze. Policja na każdym kroku apeluje o rozwagę i przestrzeganie przepisów drogowych. Co chwile prowadzone są akcje typu „trzeźwy poranek” czy „prędkość”. Największy wpływ na bezpieczeństwo na drodze mają właśnie kierowcy, którzy w mniej lub bardziej świadomy sposób dopuszczają się zachowań zagrażających życiu innych użytkowników dróg, np. poprzez przekraczanie limitów prędkości, jazdę pod wpływem alkoholu lub narkotyków czy korzystania w czasie jazdy z telefonu komórkowego. **Zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym nie stosuje też wielu rowerzystów i pieszych, którzy także ignorują zasady bezpiecznego poruszania się po drogach i przyczyniają się do powstawania kolizji i wypadków.** Na naszych gminnych drogach co rusz można spotkać dzieci i młodzież jeżdżących rowerami bez kasku i jakichkolwiek elementów odblaskowych. Takie zachowania są nieodpowiedzialne i bardzo lekkomyślne. Dodatkowo mamy już jesień, a co za tym idzie, coraz krótsze i bardziej pochmurne dni. Zadbajmy o to, by nasze dzieci idąc do szkoły, miały na sobie odblaski lub kamizelkę, dzięki którym będą bardziej widoczne na drogach. Nawet niewielki element odblaskowy na ubraniu, plecaku, torbie może uratować życie i zdrowie. Niestety wielu pieszych wciąż o tym zapomina, że po-

ruszając się po zmroku bez odblasków, są zupełnie niewidoczni i stwarzają ogromne zagrożenie. To samo dotyczy dzieci i młodzieży jadących rowerami z wieczornych nabożeństw w naszych kościołach. Jeżdżą rowerami bez świateł i bez kamizelek odblaskowych.

Rodzicu, jeżeli zależy Ci na zdrowiu i życiu Twojego dziecka sprawdź stan techniczny jego roweru. Jeżeli nie posiada świateł, zamontuj mu je.

Same odblaski nie wystarczą. Rower powinien mieć światła, które świecą, a nie są jedynie odblaskami.

Apel do rowerzystów i pieszych! Pamiętaj o zasadzie ograniczonego zaufania na drodze. Nie przechodź i nie przejeżdżaj przez jezdnie bezmyślnie, uważając że masz pierwszeństwo przed pojazdem. Może być tak, że kierowca jedzie zamyślony, pod wpływem alkoholu lub ma rozproszoną uwagę rozmawiając np. przez telefon. Nie zauważy Ciebie i za późno naciśnie hamulec, a Ty możesz stracić życie. Patrz i rozglądaj się na prawo i lewo wchodząc na jezdnię, nawet na zielonym świetle.

Noś elementy odblaskowe dla własnego bezpieczeństwa o zmroku, w nocy i w dzień.

Duże i małe problemy naszych dzieci

Każdego roku, 10 października obchodzimy Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego. Zaburzenia psychiczne stają się jednym z głównych problemów zdrowotnych, powodujących niesprawność życiową ludzi.

Z roku na rok rośnie liczba dzieci, które mają myśli samobójcze i tych, które próbują się zabić. Niestety nasz kraj jest w czołówce państw europejskich z największą liczbą samobójstw wśród dzieci i młodzieży.

Nie ma jednej, prostej odpowiedzi na pytanie, dlaczego ludzie odbierają sobie życie. Aby zrozumieć tę tragiczną decyzję, należy głębiej przyrzeć się powodom, które do niej doprowadziły, jak również warunkom, w jakich została podjęta. Każde samobójstwo i próba samobójcza wpływa nawet na 20 osób z najbliższego otoczenia. Żałoba przeżywana w wyniku śmierci samobójczej jest określana jako traumatyczna. Próby samobójcze podejmowane przez dzieci powodują przerażenie, bezsilność rodziców, którzy często nie mają pojęcia, co dalej robić, gdzie udać się po pomoc. To także tragedia dla rówieśników z klasy, czy podwórka. Dzieci potrzebują wsparcia swoich rodziców, szczególnie wtedy, gdy doświadczają pierwszych problemów i kryzysów. Nie powinny wtedy zostawać same, ponieważ nie mają jeszcze narzędzi potrzebnych do radzenia sobie w trudnych sytuacjach, potrzebują czasu, aby je zdobyć. To my dorośli, powinniśmy pełnić tę rolę, być stabilnym wsparciem i empatycznym słuchaczem, który przeprowadzi dziecko przez trudny okres dorastania.

Jak wynika z policyjnych statystyk w roku 2021 prawie 1500 dzieci i nastolatków poniżej 18. roku życia podjęło próbę samobójczą, aż 127 tych prób zakończyło się śmiercią. W stosunku do roku 2020 jest to wzrost odpowiednio o 77 proc. zachowań samobójczych (próby samobójcze lub zamachy samobójcze niezakończone śmiercią i zamachy śmiertelne) oraz 19 proc. śmierci samobójczych.

Źródeł problemów psychicznych u dzieci i młodzieży jest wiele. Bardzo trudno jednoznacznie wskazać główną przyczynę.

Należą do nich m.in.

- brak wsparcia ze strony rodziców,
- przemoc w domu,
- wyśmiewanie i brak akceptacji rówieśników
- uzależnienia (narkotyki, alkohol)
- zamknięcie w czterech ścianach i życie w wirtualnym świecie,
- „duszenie emocji” w sobie.

Innym, ale równie istotnym problemem, o którym mówi się rzadko, lub nie mówi się wcale, jest brak wsparcia dla rodziców nastolatków. Często nie potrafią się porozumieć ze swoimi dziećmi, które na wszelkie próby kontaktu reagują agresją, krzykiem, rezerwą lub zamknięciem się w sobie.

Sygnały, które powinny nas zaalarmować, że z naszym dzieckiem dzieje się coś niedobrego:

- długotrwała zmiana nastroju - przygnębienie, utrata spontaniczności, większa płaczliwość, niepokój lub ciągle rozdrażnienie, większa skłonność do konfliktów i wybuchów,
- wyraźne zmiany sposobu odżywiania się (szczególnie odmowa jedzenia) lub snu (bezsennność, trudność z rozbudzeniem się rano),
- odmowa przyjmowania leków lub domaganie się większej dawki leków, gromadzenie leków,
- trudność z koncentracją, rozkojarzenie przypominające nieobecność,
- niechęć do rozmów, spotkań, wycofanie się z kontaktu z rodziną, przyjaciółmi i ludźmi z otoczenia,
- utrata zainteresowania rzeczami i sprawami, które do tej pory były ważne,
- wzrost impulsywności, nagłe akty agresji,
- sięganie po substancje psychoaktywne,
- odrzucanie pomocy, poczucie osamotnienia, opuszczenia przez innych,
- poczucie bezradności i braku wiary w możliwości rozwiązywania problemów, poradenia sobie z trudnościami,
- deprecjonowanie i oskarżanie siebie, poczucie winy, bycia złym człowiekiem i ciężarem dla innych,
- skargi na nieustanne zmęczenie i towarzyszące im poczucie boku energii i niemocy,
- wypowiadanie komunikatów wprost lub nie wprost o beznadziejności lub bezsensie życia, o śmierci,
- zdjęcia, filmiki opisy dotyczące autodestrukcji (m.in. uszkodzeń ciała) przesyłane w wiadomościach, zamieszczane na portalach społecznościowych itp.,

Młodzi ludzie borykają się z wieloma problemami, o których często rodzice nie mają pojęcia. W naszym społeczeństwie wciąż funkcjonują szkodliwe stereotypy na temat psychologów i psychiatrów, przez które wielu rodziców nie chce pójść z dzieckiem po pomoc do specjalisty.

Warto dodać, że w rozwiązaniu problemów psychicznych dziecka często nie wystarcza terapia indywidualna. Nierzadko zaleca się również terapię rodzinną. Żeby miało to sens, terapia musi potrwać co najmniej kilka miesięcy.

Wsparcie rodziców dla dziecka, które znalazło się w kryzysie psychicznym jest bardzo ważne. Okazanie mu bezwarunkowej miłości, zaufania nawet w momencie kiedy dziecko nas odpycha, może mieć decydujące znaczenie. Nie można pozostawić go samemu sobie, a słowa: „inni mają gorzej”, „będzie dobrze”, należy zamienić na słowa „kocham Cię”, „jestem przy Tobie”, „nie zostawię Cię”. Bliskiej relacji z rodzicami/opiekunami nie jest w stanie zastąpić nawet największe grono przyjaciół.

W Urzędzie Gminy, obecnie raz w miesiącu (drugi wtorek miesiąca) w godzinach od 15:30 do 17:30, w pokoju nr 41 (I piętro w holu głównym budynku) dyżuruje certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień. Jeżeli dostrzegamy niepokojące zachowania swoich dzieci, nie wahajmy się go odwiedzić. Rozmowa jest anonimowa, sam na sam, niezobowiązująca i nieodpłatna.

Jeżeli mamy opory w udaniu się do Urzędu Gminy zapraszamy do Leżajska do Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, znajdującej się w budynku nr 2 Starostwa Powiatowego (obok basenu), na II piętrze. Poradnia czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 7:45 - 16:00. Kontakt do poradni znajduje się w wykazie telefonów.

Bardzo ważnym miejscem wsparcia rodziny w zakresie problemów zdrowia psychicznego u dzieci i młodzieży jest otwarta w ubiegłym roku Poradnia Zdrowia Psychicznego przy Szpitalu Powiatowym w Leżajsku. Mieści się ona w budynku na przeciwko klasztoru, przy drodze obok głównego parkingu (ul. Plac Mariacki 9). Kontakt do poradni również znajduje się w wykazie telefonów.

Obecnie, od nowego roku szkolnego w szkołach podstawowych działają psycholodzy i pedagodzy, którzy świadczą pomoc psychologiczną dla dzieci i młodzieży mających problemy ze zdrowiem psychicznym. Zapytaj dyrektora szkoły lub wychowawcę swojego dziecka o możliwość kontaktu z taką osobą. Korzystaj także z konsultacji rodzicielskich z wychowawcami swoich dzieci. Od tego roku szkolnego jako rodzic masz takie prawo.

WAŻNE TELEFONY

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji, wydaje Ci się, że jest to sytuacja bez wyjścia, pamiętaj, że są osoby które mogą i chcą Ci pomóc.

**Poradnia Zdrowia Psychicznego dla
Dzieci i Młodzieży w Leżajsku (obok klasztoru)**
tel. 17 240 61 92, 17 240 61 90

**Poradnia Pedagogiczno - Psychologiczna
w Leżajsku (budynek nr 2 Starostwa Powiatowego)**
tel. (17) 242 07 99

**NZOZ MEDIKAL- Poradnia Psychologiczna
i Psychoterapeutyczna dla Dzieci i Młodzieży
(Leżajsk, ul. Żeromskiego 3)**
tel. (17) 785 12 40

(poniedziałek - piątek od 8:00 do 20:00)

Bezpłatny Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży
tel. 116 111

(czynny 7 dni w tygodniu, 24 h na dobę,
wchodząc na stronę <https://116111.pl/napisz/>
możesz napisać poufną wiadomość)

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka
tel. 800 12 12 12

(poniedziałek - piątek od 8:15 do 20:00)

**POMARAŃCZOWA LINIA - program
informacyjno - konsultacyjny dla rodziców dzieci
pijących alkohol i zażywających narkotyki**
tel. 801 140 068

(poniedziałek - piątek od 14:00 do 20:00)

Bezpłatny czat dla dzieci i młodzieży:
brpd.gov.pl – wsparcie na żywo.

**Bezpłatny telefon dla rodziców i nauczycieli
zaniepokojonych bezpieczeństwem dzieci**
tel. 800 100 100

(poniedziałek - piątek od 12:00 do 15:00)

Kilka słów o zdrowiu

NIE DAJMY SIĘ GRYPIE

Nadeszła jesień i rozpoczął się sezon chorobowy. Przeziębienia i grypa dotyczą nas i nasze dzieci. Nie zapominajmy o profilaktyce i zabezpieczeniach. W tym czasie ważne jest suplementowanie witaminy C i D oraz szczepienia ochronne.

Pamiętaj! Powikłania wywołane wirusem grypy to zapalenie mięśnia sercowego, zapalenie nerek, zapalenie mózgu i opon mózgowych oraz sepsa, które zagrażają życiu. Grypa jest niebezpieczna również dla rozwijającego się płodu, dlatego zaszczepić się powinny kobiety w ciąży lub planujące ciążę. Przeciwnie grypie zaszczepić się powinny również osoby chorujące przewlekłe na: choroby układu krążenia, cukrzycę, mukowiscydozę, choroby układu oddechowego np. astma, niewydolność nerek, niedokrwistość.

Nie czekaj i zaszczep się!

W Ośrodkach Zdrowia na terenie naszej gminy seniorzy od 75 roku życia szczepionki otrzymują za darmo po wcześniejszym wypisaniu recepty przez lekarza rodzinnego, natomiast osoby od 65 roku życia mają zniżkę 50 proc. Koszt takiej szczepionki to ok 40 – 50 zł. GOPS dofinansowuje takie szczepionki osobom w trudnej sytuacji materialnej. Umów się na wizytę do swojego lekarza rodzinnego.

- **NZOZ „Zdrowie” w Grodzisku Dolnym** - tel. **(17) 243 60 31**
- **NZOZ „Panorama” w Grodzisku Dolnym** - tel. **(17) 243 60 05**
- **NZOZ w Wólce Grodzkiej** - tel. **(17) 243 60 59**

ZAWAŁ - kiedy wzywać karetkę?

Sześć ważnych objawów, których nie wolno lekceważyć:

- duszność, poty
- ból (ucisk) w klatce piersiowej, który może promieniować do karku, szczęki, ramion i nadgarstków.
- kołatanie serca
- omdlenia, wymioty
- obrzęki kończyn dolnych,
- szybkie bicie serca przy ograniczonej aktywności.

UDAR MÓZGU - najważniejsza pierwsza godzina od pojawienia się objawów

Udar grozi trwałym, ciężkim kalectwem, a czasami zagraża życiu. Pierwsza godzina od pojawienia się objawów to tzw. „złota godzina”.

Objawy udaru:

- utrudniona mowa (bełkotliwa i niezrozumiała),
- opadająca dłoń (bezwładna ręka, lub noga),
- asymetryczna twarz - wynikająca z porażenia mięśni po lewej stronie twarzy,
- zaburzenia widzenia (rozmażany obraz, ciemne plamy w polu widzenia).

Udarowi towarzyszyć może silny ból głowy, zawroty głowy i zaburzenia świadomości. Dostrzegasz te objawy u siebie lub swoich bliskich? Wezwij karetkę!

DBAJMY O ZĘBY

Zdrowe zęby to zdrowy organizm. Próchnica ma wpływ na wiele narządów i układów naszego ciała. To przewlekła choroba bakteryjna i jest bardzo zaraźliwa. Może powodować:

- zapalenie opon mózgowych,
- stany zapalne zatok,
- cukrzycę,
- choroby serca,
- chorobę wrzodową żołądka,
- chorobę dziąseł,
- zapalenie migdałów.

Nie ryzykuj. Regularnie i dokładnie szczątku uzębienie minimum 2 razy dziennie przez minimum 2 minuty. Pamiętaj o regularnych kontrolach zębów u stomatologa, raz na pół roku. W codziennej diecie unikaj białego cukru, słodczy oraz produktów przetworzonych, słodkich i gazowanych napojów.

IBUPROFEN - niebezpieczne połączenie z innymi lekami

Leku nie łączymy z:

- kodeiną (problemy z nerkami, układem pokarmowym oraz zaburzenia metaboliczne),
- lekami moczopędnymi (uszkodzenia nerek, kwasica cewkowa),
- aspiryną (ból żołądka),
- paracetamolem (problemy z nerkami, ciśnieniem tętniczym, bólami głowy),
- suplementami, których składnikiem jest ginko biloba (miętotętno japoński).

Jeżeli masz problemy układu moczowego, pokarmowego lub krążenia przed zastosowaniem leków bez recepty ze swoimi stałymi lekami, skonsultuj się ze swoim lekarzem.

Październik miesiącem profilaktyki chorób kobiecych

Od wielu lat październik uznawany jest za miesiąc świadomości raka piersi. Każdego dnia ponad 50 Polek dowiaduje się, że ma raka piersi. To jedna z najczęściej diagnozowanych chorób nowotworowych u kobiet. Tylko badania profilaktyczne mogą uratować życie, a wczesna diagnostyka gwarantuje wyleczenie.

Prowadź zdrowy tryb życia, regularnie wykonuj badania profilaktyczne takie jak: samobadanie piersi, USG piersi, mammografię po 50 roku życia raz na 2 lata. Badanie możesz wykonać od poniedziałku do piątku w godz. 8:00 - 12:00 w Szpitalu Powiatowym w Leżajsku w pracowni mammograficznej (główne wejście, parter). Badania są bezpłatne i nie jest potrzebne skierowanie od lekarza rodzinnego. Wystarczy zgłosić się osobiście lub umówić wizytę telefonicznie - tel: **(17) 24 04 921**.

TAK BRZMI „KASZEL COVIDOWY”

Kaszel przy Covid - 19 jest bardzo charakterystyczny. Jest:

- suchy,
- chrapliwy,
- bolesny i uporczywy.

Może prowadzić do duszności.

Przy tej okazji przypominamy o profilaktyce i zasadzie DDM. Przyda się nam ona nie tylko, kiedy chcemy ustrzec się zakażenia koronawirusem, ale także wszędzie tam, gdzie przebywamy w pomieszczeniach zamkniętych, w których widzimy osoby z objawami przeziębienia i grypy.

DDM to:

- dystans,
- dezynfekcja,
- maseczka.

Jeżeli w domu mamy chorą osobę, nie zapominajmy również o wietrzeniu pomieszczeń.

NIE ŁĄCZ JEDZENIA GRZYBÓW Z ALKOHOLEM

Grzyby w każdej postaci stanowią składnik mocno obciążający naszą wątrobę. Takie samo działanie ma alkohol, szczególnie wysokoprocentowy. Kombinacja obu tych produktów spowodować może problemy pokarmowe, szczególnie u osób z wrażliwym żołądkiem, takie jak: biegunkę, wymioty, zgagę i niestrawność. Grzybów w ogóle nie powinny jeść osoby z chorobami żołądka i jelit. U osób mających problemy z wątrobą połączenie grzybów z alkoholem może być szczególnie uciążliwe. Może doprowadzić do zatrucia organizmu.

Alkoholem w ogóle nie powinniśmy popijać grzybów nawet w małych ilościach, ponieważ ścina on w żołądku białko grzyba, które staje się jeszcze bardziej odporne na działanie soków trawiennych i tym samym dłużej zalega w żołądku. Najbardziej niebezpieczne jest picie alkoholu po zjedzeniu czernidłaka pospolitego. Już po kilku minutach od popicia alkoholem tego grzyba pojawia się silne zatrucie układu pokarmowego. W tym momencie konieczna jest pomoc lekarska.

JEDNA LAMPKA WINA MOŻE ZATRZYMAĆ ODDECH PŁODU

Jedna lampka wina lub niewielka ilość innego alkoholu może mieć istotny wpływ na zachowanie się dziecka w łonie matki. Badania naukowców z Irlandii dowiodły, że w takich sytuacjach dochodzi może do zatrzymania oddechu i ruchów płodu. Matko - picie, nawet okazjonalne w ciąży powoduje, że obciążasz dziecko ryzykiem Zespołu FAS (Płodowym Zespołem Alkoholowym). Dzieci z takim zespołem, po urodzeniu mogą mieć problemy w rozwoju intelektualnym i fizycznym, trudności w uczeniu się, zaburzenia rozwoju mowy, słabą pamięć i problemy z uwagą. U takich dzieci często diagnozuje się Zespół Nadpobudliwości Psychoruchowej (ADHD).

Nie pij w ciąży - daj szansę na normalne życie swojemu dziecku.

REGULARNE SILNE BÓLE GŁOWY - TO OBJAW, KTÓREGO NIGDY NIE WOLNO LEKCEWAŻYĆ

Jeżeli bóle nie ustają i są nie do zniesienia, a w dodatku pojawia się sztywność karku, nudności oraz wymioty natychmiast udaj się do lekarza lub zadzwoń po pogotowie. Może chodzić o tętniaka. Nie należy go lekceważyć, ponieważ gdy pęka, może być już za późno. Tętniaki to patologiczne zmiany wypełnione krwią i umiejscowione w tętnicy. Proces ich powstawania jest nieznany. Ich przyczyną mogą być wady wrodzone, nadciśnienie tętnicze czy miażdżyca.

CYTOLOGIA RATUJE ŻYCIE

Październik jest miesiącem profilaktyki i zapobieganiu chorobom kobiecym. Pamiętając o mammografii nie zapominajmy o badaniach cytologicznych, czyli najskuteczniejszym sposobie wykrycia raka szyjki macicy. Badanie zalecane jest dla wszystkich kobiet w wieku 25 -50 lat i wykonywane jest bezpłatnie. Jest refundowane ze środków NFZ. Choroba wykryta we wczesnym etapie rozwoju jest wyleczalna w stu procentach. Wszystkie Panie zapraszamy do kontaktu z Pracownią Cytologiczną w Leżajsku pod numerem telefonu: **(17) 24 04 786**.

ZACHĘĆ DZIECKO DO AKTYWNOŚCI NA DWORZE

W szpitalach, na oddziałach ortopedycznych lawinowo rośnie liczba dzieci i młodzieży ze złamaniami i urazami kończyn. Wynika to z słabego rozwoju mięśni nóg i rąk u dzieci. Coraz więcej czasu spędzają przed komputerem i telewizorem, a rodzice przedstawiają zaświadczenia dyrektorom szkół, zezwalające na rezygnację z zajęć wychowania fizycznego swoich dzieci. Często jest tak, że to nie z dziećmi jest coś nie w porządku, tylko z nami - rodzicami. Zwolnienia często dotyczą zupełnie zdrowych dzieci, które nie są obciążone chorobami lub niepełnosprawnością. Aktywność fizyczna i ruch na świeżym powietrzu sprzyja prawidłowemu rozwojowi dziecka. Rodzicu nie będziesz musiał wydawać pieniędzy na ortopedę, nie będziesz musiał leczyć wad postawy, płaskostopia i zwyrodnień kręgosłupa u swojego dziecka, jeżeli Twoje dziecko spędzać będzie aktywnie 30 minut dziennie na dworze. Nie ulegaj dziecku i nie zwalnij go z lekcji w-f, jeżeli nie jest to konieczne. Kiedyś, samo Ci za to podziękuje.

JESIENNE PROPOZYCJE KULINARNE

Przepisy KGW pochodzące z folderu „Śladami tradycji i smaku”

„Jesień, podobnie jak lato, była czasem zbiorów i przygotowań do zimy. Kiszono kapustę w dębowych beczkach, zbierano grzyby, które później suszono lub kiszono. Ze świeżych grzybów w okolicach Rakszawy przyrządzano pasztety. Najczęściej w jesieni urządzano wesela, ponieważ prace w polu dobiegały już końca i był czas na zabawę. Na wesela przyrządzano potrawy, które spożywane były m.in. podczas świąt. Odbывало się także „świniobicie”. W okolicach Korniaktowa z tej okazji pieczono tort chlebowy (jedna z niewielu słodkości w dawanych czasach) przyrządzany z resztek razowego chleba i przekładany słodką masą z masła. W Grodzisku pieczono szyszki z ciasta drożdżowego oraz zoibak, którego pochodzenie mieszkańcy zawdzięczają ludności żydowskiej przebywającej na tych terenach”.

Buraki w zalewie

Składniki:

3 kg buraków, 3 cebule, 6 ząbków czosnku, 2 łyżki soli, zalewa: 3 szklanki wody, 1,5 szklanki cukru, 1 szklanka octu, po 8 sztuk liści laurowych i ziela angielskiego.

Wykonanie:

Buraki ugotować i zetrzeć na tarce o dużych oczkach. Do buraków dodać 6 utartych ząbków czosnku lub więcej i dwie łyżki soli oraz cebulę pokrojoną w piórka lub kostkę. Przygotować zalewę (gotować ją przez 5 min), ostudzić i zalać buraki. Odstawić na 24 h, następnie włożyć burki do słoików i zalać niewielką ilością oleju. Gotować 5 min. Buraki przed włożeniem do słoików odcedzić, a odlaną zalewę wlać do suchych słoiczek, zakręcić i zagotować. Sok buraczany można wykorzystać do barszczu.

Pierogi z kaszą gryczaną i pieczarkami

Składniki:

Farsz: 100 g kaszy gryczanej, 300 g pieczarek, 1 duża cebula, 1 łyżka masła, sól, pieprz.

Ciasto: 4 szklanki mąki, 2 łyżeczki soli, 1 łyżka masła, 2 jajka roztrzepane, 2 szklanki ciepłej wody.

Wykonanie:

Do garnka z osoloną, wrzącą wodą wsypać opłukaną kaszę gryczaną i gotować do miękkości. Cebulę obrać, pokroić w drobną kostkę i zeszklić na roztopionym maśle, na rozgrzanej patelni, mieszając żeby się nie przypaliła. Następnie dodać pokrojone w plastry pieczarki i razem z cebulą dalej smażyć. Całość doprawić do smaku solą i pieprzem.

Mąkę przesiać na stolnicę, żeby nabrała puszystości. W mące zrobić wgłębienie, dodać sól, masło, roztrzepane jajka. Powoli dolewać ciepłą wodę, zagnieść ciasto, a następnie cienko je rozwałkować. Na rozwałko-

wanym cieście, kubkiem wykrawać kółka, nakładać farsz łyżeczką i dokładnie sklejać pierogi.

W dużym garnku zagotować osoloną wodę, pierogi wrzucać na wrzątek i gotować, aż wypłyną na wierzch. Następnie łyżką cedzakową delikatnie wyjąć z wrzątku i odcedzić na durszlaku. Usmażyć drobno pokrojoną słoninę i suto okraścić gorące pierogi.

Kotlety z jaj gotowanych

Składniki:

10 jaj ugotowanych na twardo, 2 jajka surowe, 1 pęczek szczypiorku, pół szklanki mleka, 3 łyżki bułki tartej, sól, pieprz, bułka tarta do obtaczania.

Wykonanie:

Ugotowane na twardo jajka zetrzeć na tarce o dużych oczkach. Dodać surowe jaja, mleko, bułkę tartą, szczypior, sól, pieprz i wszystko razem dobrze wymieszać. Uformować małe kotleciki i obtoczyć w bułce tartej. Smażyć na rozgrzanej patelni na złoty kolor. Gotowe kotleciki można podawać z ziemniakami i ćwikłą.

Sos boloński

Składniki:

3 kg pomidorów, kg cebuli, 2 kopiate łyżki soli, 1 puszka ananasów, 1 puszka kukurydzy, szklanka octu, 3 szklanki cukru, 2 papryki czerwone, szklanka oleju, 2 łyżki curry, opakowanie papryki słodkiej, pół łyżeczki chili, płaska łyżeczka pieprzu mielonego, 6 ząbków czosnku, 2 papryki żółte.

Wykonanie:

Pomidory obrać ze skórki, cebulę pokroić w kostkę - gotować godzinę. Pozostałe składniki gotować pół godziny. Pod koniec połączyć z pomidorami i cebulą, dodać 2 łyżki mąki ziemniaczanej rozproszanej w małej ilości wody. Zagotować, gorące wlewać do słoików, stawiać słoiki dnem do góry.

Dżem z dyni

Składniki:

2,5 kg obranej dyni, kg cukru, 1 cukier waniliowy, 2 żelifiksy małe lub pektyna, olejek pomarańczowy lub sok i skórka z pomarańczy, 1 łyżka kwasu cytrynowego.

Wykonanie:

Dynię pokroić w kostkę, wsypać cukier i odstawić na noc. Całość dusić do miękkości. Zmiksować, dodać pozostałe składniki i zagotować. Gorący dżem włożyć do słoiczków i zapasteryzować.

Krem z kalafiora z pulpecikami drobiowymi

Składniki:

Pulpety: pół kg fileta z kurczaka, 1 jajko, 30 g bułki tartej, łyżeczka soli, po pół łyżeczki imbiru mielonego, papryki słodkiej, chili

Krem z kalafiora: 70 dag kalafiora, 15 dag ziemniaków, litr wody, bulion drobiowy.

Wykonanie:

Mięso zmielić w maszynce, dodać przyprawy, jajko i bułkę tartą. Formować pulpeciki i ugotować. Cebulę z przyprawami oraz ugotowany kalafior i pokrojone ziemniaki dokładnie zblendować, przelać do misek i udekorować drobno pokrojonym szczypiorkiem.

Miód skuteczny na ból i przeziębienie

Okres jesienno - zimowy to czas, kiedy wszyscy chcemy zadbać o swoją odporność. Stosujemy wtedy różne leki i suplementy, które mają nas uchronić przed przeziębieniem. Aby poprawić nasz układ odpornościowy, nie musimy biec od razu do apteki. Warto sięgnąć po naturalne produkty i sposoby, które są równie skuteczne.

Nasze babcie i prababce przez lata wypracowały różne sposoby radzenia sobie z objawami przeziębienia, które przekazywane są z pokolenia na pokolenie. Warto sięgać po te receptury i korzystać z nich również teraz. Jednym z głównych składników domowych preparatów na przeziębienie jest miód, który zawiera wiele prozdrowotnych właściwości. To skarbnica potasu, fosforu, magnezu, wapnia, żelaza, witaminy C, witamin z grupy B, biotyny oraz kwasu foliowego. Dzięki tym składnikom miód wykazuje działanie oczyszczające, przeciwzapalne, przeciwbakteryjne i przeciwbólowe.

Ze względu na pochodzenie wyróżniamy miód z nektaru roślin, spadzi oraz nektarowo - spadziowy. Sposób jego powstawania wpływa na jego właściwości.

MIÓD AKACJOWY - jest płynny i słodki, często stosowany zamiast cukru. Zawiera sporo łatwo przyswajalnych węglowodanów. Warto po niego sięgać, gdy organizm jest przemęczony, dla wzmocnienia odporności oraz w trakcie przeziębienia. Działa łagodząco przy dolegliwościach żołądkowych oraz ze strony układu moczowego.

MIÓD LIPOWY - polecany jest w przypadku infekcji dróg oddechowych. Zwalcza przeziębienie, kaszel oraz zalegającą wydzielinę. Dodatkowo łagodzi stres, uspokaja i ułatwia zasypianie.

MIÓD GRYCZANY - posiada ciemniejszą barwę i charakterystyczny smak. Działa oczyszczająco, wzmacnia układ krwionośny oraz przyspiesza gojenie ran i regenerację organizmu.

MIÓD RZEPAKOWY - ma największą zawartość glukozy i aminokwasów. Posiada właściwości oczyszczające i regeneracyjne (zalecany jest podczas rekonwalescencji). Stosowany zewnętrznie pozwala uniknąć pęcherzy, zakażeń oraz blizn po oparzeniach.

MIÓD WIELOKWIATOWY - powszechnie dostępny i najczęściej wybierany. Leczy przeziębienia i hamuje rozwój bakterii. Wzmacnia układ odpornościowy i jest bardzo dobrym źródłem energii dla pracy serca.

MIÓD SPADZIOWY - wyróżnia się głębokim, pięknym kolorem oraz wyjątkowym zapachem (nuty leśne i żywiczne). Jest bogaty w wartości odżywcze oraz zawiera bardzo wysoką ilość biopierwiastków.

Miód ze spadzi drzew liściastych dobrze wpływa na pracę nerek, wątroby i układu moczowego. Miód ze spadzi drzew iglastych łagodzi dolegliwości dolnych dróg oddechowych i układu pokarmowego.

MIÓD NEKTAROWO - SPADZIOWY - ma działanie bakteriobójcze, przeciwzapalne i oczyszczające. Zalecany jest przy problemach z układem pokarmowym i oddechowym.

Sposoby zastosowania miodu na przeziębienie.

1. Jako dodatek lub słodzik do herbaty. Pamiętaj, nie dodawaj miodu do wrzątku, ponieważ w temperaturze powyżej 40 st. C miód traci swoje dobroczynne właściwości i może nawet zaszkodzić Twojemu organizmowi.
2. Jako syrop. Połącz ze sobą miód, sok z cytryny, starty imbir i kurkumę. Warto dodać odrobinę cynamonu, który nasili rozgrzewające działanie syropu.
3. Jako dodatek do mleka. Podgrzej mleko, wyciśnij żąbek czosnku i dodaj do mleka, a następnie dodaj miód. Pamiętaj o zasadzie 40 st. C. Tak przygotowany napój leczy przeziębienie.
4. Jako miodowy napój z dodatkiem imbiru. Starty imbir zalej wrzątkiem i odczekaj 15 min. Dodaj sok z połowy cytryny i łyżkę miodu. Napój należy wypić gdy jest ciepły.

Nie musimy jednak tworzyć mikstur, jeżeli ich nie lubimy. Miód bardzo dobrze sprawdzi się sam, gdy dokucza nam kaszel. Wystarczy, że będziemy spożywać jedną łyżeczkę miodu 3 razy dziennie, aby uśmierzyć kaszel i pomóc swojemu organizmowi walczyć z przeziębieniem.

Komputery dla dzieci z rodzin byłych pracowników PGR rozdane

Na początku września, wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego 19 uczniów pochodzących z rodzin byłych pracowników PGR otrzymało laptopy. Środki na zakup urządzeń zostały zagwarantowane z pieniędzy unijnych w ramach projektu „Granty PPGR”. Celem programu jest wsparcie rodzin popegeerowskich z dziećmi w zakresie dostępu do sprzętu komputerowego i dostępu do Internetu, wyeliminowanie ograniczeń związanych z nauką zdalną, a także zniwelowanie nierówności między gminami popegeerowskimi a resztą gmin. Projekt realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014 – 2020.

W połowie września, dzięki oszczędnościom programowym ruszył nabór dodatkowy w ramach którego pięcioro uczniów również otrzyma laptopy.

Rzeczpospolita
Polska

CENTRUM
PROJEKTÓW
POLSKA
CYFROWA

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Sfinansowano w ramach reakcji Unii na pandemię COVID-19

Biesiada Ziemniaczana w Podlesiu

W dniu 4 września obok Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Podlesiu odbył się piknik pn. „Biesiada Ziemniaczana”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez nowo powstałe Koło Gospodyń Wiejskich w Podlesiu we współpracy z druhami OSP. Imprezę uświetniła Orkiestra Dęta z Grodziska Dolnego, Zespół Ludowy „Grodziszczuki” oraz Dj Polan, który bawił gości do późnych godzin wieczornych. Panie z koła oferowały różne smakołyki, ale prym wiodły ziemniaki pieczone, smażone i zakręcone. Dla pań z koła był to wielki sprawdzian ze współpracy i organizacji. Możemy jasno powiedzieć, że ten egzamin zdały śpiewając. Jak zapowiadają panie, biesiada zagości w gminie jako wydarzenie cykliczne, organizowane corocznie. Już teraz zapraszają do Podlesia za rok.

Warsztaty Artystyczne ŚDS w Łopuszce Wielkiej

W dniach od 15 do 17 września w Środowiskowym Domu Samopomocy w Łopuszce Wielkiej zorganizowane zostały warsztaty artystyczne dla uczestników Środowiskowych Domów Samopomocy.

Podczas trzech dni zajęcia odbywały się w 4 grupach (warsztaty plastyczne, stolarskie, kulinarne i fotograficzne). W Warsztatach wzięło udział 6 uczestników z naszego Domu, którzy zostali przyporządkowani do określonych warsztatów według zainteresowań.

Warsztaty stolarskie polegały na wykonaniu drewnianych dekoracyjnych półek pięciokątnych, warsztaty plastyczne na zapoznaniu się z techniką decoupage, poprzez ozdabianie drewnianych pudełek i szkatulek, natomiast warsztaty kulinarne uczyły podopiecznych wykonywać wylosowane przez siebie potrawy. Uczestnicy mogli także wziąć udział w warsztatach fotograficznych, które przeprowadzone zostały w plenerze w okolicach gminy Kańczuga.

Warsztaty zakończyły się zabawą integracyjną, połączoną z wręczeniem nagród, upominków i dyplomów. Celem tego przedsięwzięcia było wzmocnienie aktywności i ak-

tywizowanie osób z zaburzeniami psychicznymi i z niepełnosprawnością intelektualną poprzez różnorodne formy wpływające na rozwój, integrację społeczną, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz włączaniu do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

ŚDS

Piknik Godności Osób Niepełnosprawnych

„Tylko my decydujemy o tym, jak wykorzystać czas, który nam dano.”

W dniu 6 października Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych i ORW zorganizowali nad Zalewem „Czyste” piknik z okazji „Dnia Godności Osób Niepełnosprawnych”. Piknik współfinansowany został ze środków PCPR.

Była to wyjątkowa okazja, aby pokazać że każdy z nas ma równe prawa do aktywnego udziału w życiu społecznym, rodzinnym oraz zawodowym. Ten dzień powinien stać się okazją do refleksji, z jakimi problemami mierzą się osoby niepełnosprawne we współczesnym świecie.

Wszystkim osobom z niepełnosprawnościami życzymy, aby zawsze towarzyszyła wiara w przychylność losu, ludzką życzliwość a otwartość otoczenia była dla nich wsparciem w odkrywaniu i rozwijaniu swoich pasji.

Składamy gorące podziękowania za bezinteresowną pomoc naszym sponsorom: GSSCH w Grodzisku Dolnym, GSSCH w Żołyńi oraz właścicielowi „Baru u Żusta” p. Grzegorzowi Zygmuntowi, Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej z Leżajska i Policji. Serdeczne podziękowania składamy druhom z OSP z Łaszczyna za przygotowanie pysznej grochówki oraz druhom z OSP z Grodziska Górnego, za pokaz ratownictwa wodnego. Dzięki Waszemu wsparciu mogliśmy zapewnić naszym wychowankom oraz uczestnikom ŚDS w Łaszczynie wiele atrakcji.

Prelegenci na Regionalnej Konferencji Informacyjnej w Przemyśle

W dniu 12 września w Przemyśle odbyła się Regionalna Konferencja Informacyjna pn. "Międzynarodowa współpraca edukacyjna szansą na rozwój regionu – możliwości programu Erasmus+ i eTwinning". Została zorganizowana przez Regionalny Punkt Informacyjny Narodowej Agencji Programu Erasmus + i Europejskiego Korpusu Solidarności. Na konferencji przedstawione zostały założenia programu Erasmus + oraz omówiono zasady współpracy organizacji i instytucji. Na koniec przedstawiciele szkół zaprezentowali swój dorobek w dziedzinie międzynarodowej współpracy. Również z naszej szkoły koordynatorzy projektów wraz z dyrektorem przedstawili praktyczne wskazówki oraz doświadczenia w pracy projektowej. Prezentacja spotkała się z wielkim zainteresowaniem ze strony odbiorców. Okazaliśmy się pionierami w wielu aspektach Akredytacji Erasmus +, m.in. w mobilnościach długoterminowych i zapraszaniu ekspertów.

Obecnie w Zespole Szkół im. prof. Franciszka Leji w Grodzisku Górnym realizowane są następujące projekty: „Elementy awiacji w robotyce i kodowaniu, programowanie i praktyczne wykorzystanie dronów”; „Poprawa zdrowia poprzez nowoczesne dyscypliny sportowe oraz zmianę podejścia do odżywiania” oraz Akredytacja Erasmus+ w obszarze Edukacja Szkolna na lata 2021-2027. W ciągu ubiegłego roku szkolnego udało nam się wysłać 42 uczniów za granicę oraz odbyły się 33 mobilności nauczycieli. Kraje, do których podróżowaliśmy to Hiszpania, Węgry, Holandia, Macedonia Północna oraz Niemcy. Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele rozwijali swoje kompetencje językowe, kulturowe, społeczne oraz poznawali nasze szkoły partnerskie.

Największym osiągnięciem projektowym szkoły jest otrzymana w 2021 roku Akredytacja Erasmus +. Na obecny rok otrzymaliśmy 65 163,00 euro, dzięki czemu mamy możliwość realizacji różnorodnych działań projektowych. Głównym celem Akredytacji jest wielojęzyczność, dlatego również w tym roku uczniowie klas I rozpoczęli naukę drugiego języka obcego – języka niemieckiego, a uczniowie klas II kontynuują przygodę z niemieckim od zeszłego roku. W ramach zajęć dodatkowych uczniowie klas VIII przygotowujący się do zdawania certyfikatu w Goethe Instytut w Krakowie. Cztery uczennice klas VIII przygotowują się do mobilności

długoterminowych (31 dni), które odbędą w Hiszpanii oraz Macedonii. Warto zaznaczyć, że w zeszłym roku byliśmy jedyną szkołą w Polsce, która wysłała uczniów szkoły podstawowej na mobilność długoterminową. W listopadzie 13 uczniów naszej szkoły wraz z 6 opiekunami wyjedzie do partnerskiej szkoły w Portugalii, gdzie nauczyciele będą uczestniczyć w obserwacji zajęć, a dwóch nauczycieli będzie prowadzić warsztaty z robotyki oraz języka niemieckiego. W trakcie ferii planowany jest również wyjazd nauczycieli na job shadowing (obserwację zajęć), a w trakcie wakacji, zagraniczny kurs językowy w Irlandii.

W tym roku szkolnym zakończymy dwa projekty. W październiku odbędzie się ostatnia mobilność w ramach projektu „Poprawa zdrowia poprzez nowoczesne dyscypliny sportowe oraz zmianę podejścia do odżywiania”, która odbędzie się w Portugalii. Natomiast w maju przygotowujemy ogromne przedsięwzięcie, jakim będzie mobilność w Polsce w ramach projektu „Elementy awiacji w robotyce i kodowaniu, programowanie i praktyczne wykorzystanie dronów”. Przyjadą do nas partnerzy z Węgier, Hiszpanii, Włoch oraz Portugalii. Dodatkowo zaprosiliśmy dwóch ekspertów w Practical Robotics Instytut Austria, którzy będą przygotowywać wszystkich uczestników mobilności do Kuratorskiego Konkursu z Robotyki.

Każdego dnia dążymy do tego, aby nasza szkoła była na poziomie europejskim. Chcemy wykorzystywać jak najlepiej możliwości jakie otrzymujemy i dalej o nie zabiegać pisząc kolejne projekty.

Zespół projektowy

Konferencja edukacyjna w szkole w Grodzisku Dolnym

Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Grodzisku Dolnym chwilowo stał się niczym uczelnia, a to za sprawą zorganizowanej konferencji naukowej połączonej z warsztatami i konkursem z robotyki, w ramach podsumowania projektu „Nowoczesne technologie i robotyka motorem działań uczniów” realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Eduka-

cja Rozwój (POWER). Zaproszenie na to wydarzenie przyjęli przedstawiciele urzędu i szkół z terenu gminy. Gościliśmy panią Barbarę Szczęch – dyrektor Zespołu ds. Oświaty w Grodzisku Dolnym, pana Romana Matuszka – dyrektora Zespołu Szkół im. prof. Franciszka Leji w Grodzisku Górnym, pana Artura Grzywnę – dyrektora Szkoła Podstawowa im. gen. Bryg. Witolda Nowiny Sawickie-

go w Opaleniskach oraz nauczycieli i uczniów ze szkoły z Grodziska Górnego, Chodaczowa i Laszczyn.

Był czas podsumowania projektu, a szczególnie podzielenia się wiedzą zdobytą podczas trzech kursów w szkole EUROPASS SRL we Florencji: „Nauczanie i technologia: zarządzanie klasą i rozwiązania ICT”, „Odkryj, jak zbudować własną aplikację i robotykę z Arduino”, „Zarządzanie klasą i projekty audiowizualne: Ćwiczenie nowych umiejętności dydaktycznych”.

Konferencja została podzielona na moduły. Pani Anna Zygmunt zaprezentowała ciekawe rozwiązania ICT, które można wykorzystać w swojej pracy z dziećmi. Pani Alicja Zalepa przeprowadziła szkolenie dla wszystkich nauczycieli, którzy chcieli zacząć tworzyć piękne materiały graficzne i prezentacje w programie Canva. Uczestnicy kursu bardzo pozytywnie wypowiadali się na temat zawartości merytorycznej szkolenia i sposobie prowadzenia zajęć. Równocześnie odbywały się działania w ramach 2 modułów. Jednym z nich były warsztaty z robotyki dla uczniów kl. I-III. Uczestniczyły w nich dzieci z Opalenisk, Chodaczowa i Laszczyn. Warsztaty przeprowadziły panie: Agnieszka Witwer i Elżbieta Matula, które już od kilku lat w naszej szkole prowadzą zajęcia z robotyki dla najmłodszych. Naszym programistom udało się zbudować i uruchomić kolorowe roboty. Ostatnia część była dedykowana uczniom, kl. IV – VIII. Uczestniczyli oni w turnieju robotów pod okiem pana Dominika Czynego ze szkoły z Grodziska Górnego. W konkursie wzięło udział 7 drużyn. Turniej zorganizował pan Tomasz Sołek – nauczyciel, który zaszczenia w naszych uczniach chęć do poznawania świata technicznego, pełnego robotów.

Organizacja tego naukowego spotkania zwróciła uwagę na pozytywne aspekty realizowanych projektów. Zyskują nauczyciele i zyskują uczniowie. Każdy wyjazd to nauka czegoś nowego, otwarcie się na podejście do edukacji w

innych krajach, przełamanie swoich schematów i wdrożenie nowych rozwiązań.

Dziękuję nauczycielom, którzy byli bezpośrednio zaangażowani w dzisiejsze działania oraz tym, którzy wyjeżdżając na kursy, udowadniają, że warto ciągle się uczyć i rozwijać. Swoją postawą motywują innych do pracy nad sobą i poszukiwania nowatorskich rozwiązań. Szczególnie dziękuję pani dyrektor Halinie Gdańskiej za wsparcie i przychylność podczas realizacji projektów.

M. Fila

Sukces młodej malarki z Grodziska Dolnego

W dniu 25 września w Gliniku Zaborowskim odbyło się wręczenie nagród laureatom wojewódzkiego konkursu pt. „Koń w kulturze polskiej” w ramach wydarzenia „Galopem ku wolności” organizowanego przez Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie. Przedmiotem konkursu była twórczość wybitnych autorów, którzy w swoich utworach poruszają tematykę związaną z końmi. Celem konkursu była promocja dokonań artystycznych dzieci i propagowanie kultury polskiej wśród dzieci i młodzieży. Uczennica Zespołu Szkół w Grodzisku Dolnym Karolina Czech z kl. 8 w kategorii praca plastyczna pn. „Koń w polskiej literaturze” zajęła I miejsce w województwie.

Gratulujemy zwycięstwa i życzymy dalszych sukcesów młodej utalentowanej artystce.

Tegoroczne ślubowania i pasowania na ucznia

29 września w Zespole Szkół w Grodzisku Górnym odbyło się uroczyste pasowanie na ucznia. Uczestniczyli w nim nie tylko pierwszoklasiści i ich rodzice, ale także dzieci z klasy drugiej i trzeciej wraz z wychowawczyniami. Przejęci uczniowie klasy pierwszej zaprezentowali się pięknie. Recytowali wierszyki i śpiewali piosenki. Po odczytaniu tekstu ślubowania i złożeniu przysiężenia, pani wicedyrektor p. Barbara Sołga dokonała aktu pasowania każdego ucznia, a następnie wręczyła dzieciom pamiątkowe dyplomy. Na koniec uroczystości oficjalnie powitała dzieci w gronie społeczności uczniowskiej oraz złożyła dzieciom życzenia wielu sukcesów, trwałych przyjaźni oraz zapału w zdobywaniu wiedzy i rozwijaniu swoich pasji.

W tym roku do pierwszej klasy uczęszcza 25 dzieci.

ZS w Grodzisku Górnym

30 września uczniowie klasy pierwszej z Zespołu Szkół w Grodzisku Dolnym w obecności dyrekcji, nauczycieli, rodziców oraz kolegów i koleżanek z klas młodszych również ślubowali być dobrymi uczniami i godnie reprezentować swoją szkołę. Był to bardzo ważny moment dla nich, ponieważ oficjalnie zostali przyjęci do grona uczniów szkoły. Podczas tej uroczystości pierwszoklasiści pokazali, że potrafią pięknie śpiewać i recytować wiersze. Ważnym momentem dla dzieci było pasowanie na ucznia, którego ołówkiem dokonała dyrektor szkoły p. Halina Gdańska. Ten dzień na długo pozostanie w pamięci pierwszaków.

Uczniom klasy pierwszej życzymy wielu sukcesów, nieustającego uśmiechu, a przede wszystkim czerpania radości z każdej chwili spędzonej w szkole.

W tym roku przygodę ze szkołą rozpoczęło 23 pierwszoklasistów.

ZS w Grodzisku Dolnym

W połowie października, podczas obchodów 100 - lecia Szkoły Podstawowej w Wólce Grodziskiej uroczyste pasowanie na ucznia przeżywały także pierwszaki tej szkoły. Naukę w tym roku rozpoczęło 6 uczniów. Choć jest to niewielka grupa, nie brakuje im zapału do nauki i wspólnej zabawy. Pierwszy miesiąc w szkole pokazał, że potrafią razem wspólnie spędzać czas i współpracować podczas zajęć lekcyjnych.

Życzymy im samych sukcesów oraz rozwijania pasji i zainteresowań pod okiem wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej.

Swoje święto miały również pierwszaki w Szkole Podstawowej w Chodaczowie oraz w Laszczynach. Ten rok w szkole w Chodaczowie rozpoczęło naukę 15 uczniów, a w Laszczynach 6 pierwszaków.

Jedyną szkołą w naszej gminie, która nie posiada w tym roku klasy pierwszej jest szkoła Podstawowa w Opaleniskach. Mamy nadzieję, że kolejny rok przyniesie tej szkole nowych wychowanków. O tym, że warto

SP w Wólce Grodziskiej

podejmować w niej naukę, świadczą wyniki z egzaminów i konkursów ogólnokrajowych, jakie zdobywają uczniowie tej szkoły, szczególnie w zakresie nauki przedmiotów ścisłych.

Piknik lotniczy w Wólce Grodziskiej

Wrzesień to miesiąc niezwykłych wydarzeń, obfitujących w moc atrakcji zarówno dla dzieci jak i dorosłych. W Wólce Grodziskiej odbył się jedyny w swoim rodzaju piknik lotniczy. 18 września do naszej szkoły zjechali pasjonaci samolotów i wszystkiego co unosi się w powietrzu. Gościliśmy przedstawicieli aeroklubu lotniczego z Rogóżna, którzy zaprezentowali sprzęt związany z paralotniami i motolotniami. Z Przemyśla przyjechali kolekcjonerzy modeli samolotowych z czego największą atrakcją był model F-16, który kołował po płycie naszego boiska oraz wystawa modeli lotniczych. Ciekawą atrakcją był symulator lotów samolotowych. Każdy, kto chciał, mógł spróbować pilotować samolot.

Jak co roku, na pikniku swoje umiejętności wokalne – taneczne pokazali młodzi artyści. Tym razem gościliśmy uczniów Szkoły Muzycznej z Kańczugi, którzy zaprezentowali popis gry na akordeonach. Wystąpił również dziecięcy zespół taneczny działający przy Gminnym Ośrodku Kultury w Grodzisku Dolnym. Swoje taneczne umiejętności w boogie zaprezentowali Wiktor Czapla i Filip Lizak, którzy niedawno obronili mistrzostwo Polski w tej kategorii tańców, oraz uczestnicy Mistrzostw Świata w tańcu boogie Daria Różycka i Daniel Wróbel. Na końcu wystąpiły uczennice naszej szkoły: Maria Szklanny, Joanna Wróbel, Julia Socha, Zofia Żak, Justyna Matyja, w

krótkiej inscenizacji muzycznej.

Jak to na pikniku bywa, goście mogli degustować przygotowane przez rodziców ciasta, można było skosztować pieczonych ziemniaków i kielbasek. Kapryśna pogoda nie przeszkodziła nam w wspaniałej zabawie do samego zmroku. Dziękujemy wszystkim gościom za przybycie, a rodzicom za przygotowanie tak wspaniałej zabawy. Do zobaczenia za rok na kolejnym pikniku. Już teraz zbieramy pomysły, czym Was zaskoczyć i co pokazać.

PM

Pani Katarzyna Mach - Wawraszek w gronie nagrodzonych

18 października po raz kolejny przyznano Nagrody Powiatu Leżajskiego dla nauczycieli oraz w dziedzinie kultury i sportu. Nagrody dla nauczycieli przyznawane są za znaczące osiągnięcia dydaktyczno - wychowawcze, nagrody w dziedzinie kultury - za działalność i osiągnięcia na niwie twórczości artystycznej, upowszechniania oraz ochrony dóbr kultury, zaś nagrody w dziedzinie sportu - za osiągnięte wyniki sportowe oraz za osiągnięcia w działalności sportowej.

W tegorocznej edycji nagrodzono 124 osoby, co jest dowodem na to, że w powiecie leżajskim nie brakuje kreatywnych, pełnych pasji, zaangażowanych społecznie i chętnych do rozwijania swoich umiejętności osób.

Tegoroczna gala wręczenia nagród odbyła się w sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury w Leżajsku. Symboliczne statuetki i dyplomy wręczyli nagrodzonym Przewodniczący Rady Powiatu Adam Wylaż, Starosta Leżajski Marek Śliż, Wicestarosta Leżajski Lucjan Czench oraz Członek Zarządu Powiatu Krzysztof Trębacz.

Uczestnicy gali mieli okazję również obejrzeć występy zawodniczek z Akademii Gimnastyki i Sportu „Lilia Leżajski” oraz tancerzy Maraton Boogie z Giedlarowej - obu

grupom serdecznie za to dziękujemy. Wśród nagrodzonych znalazła się Dyrektor Ośrodka Kultury w Grodzisku Dolnym Pani Katarzyna Mach - Wawraszek. Cieszymy się, że działalność w dziedzinie kultury Pani Kasi znalazła uznanie wśród władz powiatu.

My dziękujemy Pani za energię, zapał i kreatywność. Ośrodek Kultury, którym Pani kieruje jest domem dla wielu zespołów i grup artystycznych grodziskiej ziemi. Ośrodek łączy pokolenia mieszkańców, podtrzymuje kulturę regionu i uczy jej historii, która dzięki tej działalności jest ciągle żywa.

Konkurs Na Ludowo

W dniach 3 - 4 września w Sędziszowie Małopolskim miała miejsce 34 edycja Wojewódzkiego Konkursu „Ludowe obrzędy i zwyczaje”. Jest to więc konkurs z wieloletnią tradycją, podczas którego zespoły folklorystyczne z całego Podkarpacia prezentują swój artystyczny dorobek. A podkarpacki folklor ma naprawdę wiele do zaoferowania. Znajdziemy tu nie tylko charakterystyczne dla tej części Polski doroczne obrzędy i zwyczaje rodzinne, świąteczne czy okolicznościowe, ale też unikatowe, trące wręcz archaizmem, zwyczaje pogrzebowe i te związane z pracą na roli. Jury oceniające konkurs miało naprawdę twardy orzech do zgryzienia, bo prezentowane widowiska urzekały swą różnorodnością, autentyzmem, wiejską gwarą i kostiumami z minionej epoki. Pełnego charakteru i temperamentu chłopskiej obyczajowości oddawały im nieodzowne żywiołowe tańce ludowe oraz dostosowane do okoliczności pieśni i przyśpiewki. To wszystko sprawia, że owe ludowe widowiska mają tak niepowtarzalny charakter i tak bardzo angażują i fascynują widownię.

W tym roku do konkursu zgłosiło się 8 zespołów z Podkarpacia, w tym Zespół Regionalny „Grodziszczoki”. Nasz zespół przygotował do występu fragment „Wesela grodziskiego”, a mianowicie „Poprawiny”. To wielokładowe widowisko oddające w pełni stylizację i dawną grodziską obyczajowość weselną. Trafnie dobrane postaci i ich sceniczne kreacje, melodyjne pieśni i przyśpiewki grodziskie do wtóru kapeli ludowej oraz skoczne tańce w wykonaniu zespołu nie mogły pozostać bez echa i przyniosły „Grodziszczokom” najwyższe miejsce na podium.

Gratulujemy zespołowi tak prestiżowej nagrody i życzymy dalszych sukcesów na niwie kultury.

OK

Rodzinny Piknik Lasowiacki

W niedzielę 11 września w Parku przy Ośrodku Kultury w Grodzisku Dolnym odbył się Rodzinny Piknik Lasowiacki w ramach II Festiwalu Kultury Lasowiackiej, zainicjowanego rok wcześniej przez Samorząd Województwa Podkarpackiego. Festiwal ten ma na celu ochronę i popularyzację wyjątkowej kultury lasowiackiej, stworzonej przez ludzi lasu i osadników przybyłych z różnych terenów i odrębnych kultur, a zamieszkujących rozległe tereny Puszczy Sandomierskiej. Ta wielowiekowa asymilacja ludności zamieszkującej tereny Równiny Tarnobrzeskiej i Płaskowyżu Kolbuszowskiego – mówiąc prościej: widły Wisły i Sanu – stworzyła swoistą kulturę. Lasowiaci odizolowani od reszty kraju przez rozległe tereny leśne wyróżniali się charakterystyczną gwarą, folklorem i strojem. Lasowiackie echa, stroje i wyroby pojawiły się w całej swej krasie na parkiecie sceny w naszym Parku w Miasteczku. Zebraną publiczność powitały najmłodsze tancerki z zespołu „Małe Grodziszczoki”, które zaprezentowały przygotowane specjalnie na tę okazję tańce lasowiackie. Akompaniament muzyczny przygotował Wojciech Wołowicz, a stronę wokálną poprowadziła solistka Rozalia Sołek. Z kolei sceną zawładnęli członkowie Zespołu Pieśni i Tańca „Zagrodzianie” z Brzozy Królewskiej. W ich wykonaniu zobaczyliśmy różne tańce lasowiackie oraz tańce ze suity przeworskiej. Najpełniej cechy lasowiackiej gwary i muzyki dało się odczuć słuchając godzinnej prezentacji Kapeli Flisackiej z Ulanowa. Te urzekające śpiewki i melodie tak przypadły do gustu widzowi, że nie obeszło się bez bisów i wspólnego śpiewania. Jako ostatni zaprezentował się Zespół Regionalny „Grodziszczoki” wraz z Kapelą Ludową – tym razem z widowiskiem „Poprawiny”. A jak poprawiny, to było mnóstwo muzyki i tańców, wiele zwyczajów grodziskich z tym związanych, wspólne ucztowanie oraz dużo śmiechu i humoru, aczkolwiek o mało nie skończyło się to wszystko bitką weselną (jak to dawniej w Grodzisku na weselach bywało). Wszystko jednak dobrze się skończyło, a zespół – laureat I nagrody Wojewódzkiego Konkursu „Ludowe obrzędy i zwyczaje” – zszedł ze sceny suto oklaskiwany. Należy dodać, że imprezie tej towarzyszyły również inne atrakcje o lasowiackim rodowodzie. Na stoiskach moż-

na było podziwiać i zakupić gliniane naczynia z Medyny Głogowskiej, a także uczestniczyć w pokazach wytwarzania ich na kole garncarskim. Tuż obok swój kram z drewnianymi zabawkami i cudenkami otworzył pan Dudziak z Brzozy Stadnickiej, który swojej pasji poświęcił się bez reszty. Ażeby jednak ta dawna profesja nie odeszła w niepamięć, wraz z żoną prowadzą dla dzieci ciekawe warsztaty edukacyjne. Oprócz tego panie z kół gospodyń wiejskich z Grodziska Górnego, Grodziska Dolnego i Grodziska „Miasteczka” częstowały wszystkich swoimi potrawami, przystawkami i pysznymi ciastami. Pomimo zimna, deszczu i chmurnego nieba nastrój był gorący i niepowtarzalny, jak naturalna i serdeczna jest cała lasowiacka kultura.

M.B.K

Kolejna odsłona „Kopciuszka” w wykonaniu Grupy Teatralnej „Improwizacja”

Grupa Teatralna „Improwizacja” z Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Grodzisku Dolnym zaprosiła do Ośrodka Kultury w Grodzisku Dolnym młodszych i starszych widzów na spektakl pt. „Kopciuszek”. Przedstawienie zostało zagrane dwa razy, więc każdy miłośnik teatru mógł przenieść się w świat baśni.

Młodzi aktorzy potrafili sprawić, że publiczność od nowa przeżywała znaną przecież wszystkim historię Kopciuszka. Były momenty smutne, ale też radosne, a czasami zabawne. Sceny pełne humoru, efektowny taniec, piękny śpiew, baśniowe stroje i scenografia to atuty tego pięknego spektaklu.

Gratuluje wszystkim członkom grupy świetnego występu i życzę sukcesów artystycznych podczas kolejnych występów aktorskich.

W spektaklu zagrali:

Kopciuszek - Wiktoria Sołek

Królewicz - Marcin Żugaj

Narratorzy - Natalia Kłosowska, Oliwier Krupa

Macocha - Zuzanna Adamczyk

Córki - Lena Czerwonka, Julia Moszkowicz

Radca - Anna Mazurek

Herold - Fabian Leniart

Ochmistrz - Piotr Urban

Dworzanin, sprzedawca materiałów - Seweryn Mazurek

Panie dworu i myszki - Martyna Rafa, Milena Krajewska, Maria Fila

Pani dworu i kot - Joanna Kulińska

Pani dworu i sprzedawczynie wstążek - Katarzyna Baj

Pani dworu i kwiaciarka - Anna Papak

Słowa podziękowania kieruję również do osób współtworzących tę sztukę: pani Alicji Dubiel za oprawę muzyczną i choreografię, pani Lidii Pikule za scenografię, pani Magdalenie Wnęk za charakteryzację aktorów. Dziękuję również pracownikom Ośrodka Kultury, a szczególnie pani dyrektor Katarzynie Mach - Wawraszek za pomoc w organizacji teatralnych spotkań.

Monika Fila

W hołdzie Marii Konopnickiej

Obecny rok jest obchodzony w Polsce jak Rok Marii Konopnickiej w 180-tą rocznicę jej urodzin.

Postać Marii Konopnickiej jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych w polskiej literaturze. Pozostawiła po sobie bogaty dorobek pisarski, w którym znaczące miejsce zajmuje poezja nie tylko dla dorosłego czytelnika, ale również dla dzieci.

Dla uczczenia poetki Ośrodek Kultury w Grodzisku Dolnym zorganizował Konkurs Recytatorski dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych z terenu gminy tematycznie poświęcony tym utworom Marii Konopnickiej, które przemawiają do najmłodszych odbiorców.

Jury po wysłuchaniu 23 recytacji w grupie młodszej oraz 9 recytacji w grupie starszej postanowiło nagrodzić następujące osoby:

Grupa młodsza - kl. I - IV

I miejsce - Laura Grzywna („Skrucha Józi”) i Jan Świąder („Stefek Burczymucha”)

II miejsce - Maria Fila (fragm. książki „O krasnoludkach i sierotce Marysi”), Maja Groch („Muchy samochwały”) i Kornelia Blok („Sposób na laleczkę”)

III miejsce - Hanna Rynasiewicz („Przy mrowisku”) i Rozalia Sołek („Krasnoludki są na świecie”)

Wyróżnienie - Karolina Grzywna („Muchy samochwały”), Hanna Pelc („Dziadek przyjdzie”), Milena Majkut („Pranie”) i Maja Dubel („Jesienią”)

Grupa starsza - kl. V - VIII

I miejsce - Karolina Czech („Czym jesteś”)

II miejsce - Katarzyna Baj (fragm. książki „O krasnoludkach i sierotce Marysi”) i Mateusz Czerwonka („Stefek Burczymucha”)

III miejsce - Paulina Kiełbicka („O wrześni”) i Krzysztof Wnęk („Co mówi zegar”)

Wyróżnienie - Mikołaj Blok („Sine lasy”), Natalia Kłosowska („Sposób na laleczkę”), Kinga Różycka („Ojczyźno moja”) i Maciej Zalepa („W wodzie”)

Laureaci i wyróżnieni uczniowie otrzymali nagrody rzeczowe, a pozostali uczestnicy drobne upominki za udział w konkursie.

OK

Z kart historii - Wspomnienia Sybiraka

... Wśród młodych i zdrowych znalazłem się i ja. A więc wymarsz do odległego o około 25 km Szybalina, gdzie mieścił się obóz, już nie w ziemiankach, lecz w barakach zbudowanych z desek. Wyposażenie baraków było takie same jak w ziemiankach, gołe prycze bez sienników i nakrycia. Jednak kilka dużych okien i dwa piece dawały takiemu barakowi wygląd pomieszczenia dla ludzi.

Po rozdzieleniu nas w barakach i utworzeniu brygad, już następnego dnia wyprowadzono nas pod silnym konwojem do pracy w kopalni. W prymitywnej kopalni, z której węgiel zmieszany na wpół z kamieniem wyciągano na bloku specjalnymi kubłami, warunki były okropne. Nie obeszło się też bez wypadków, kalectwa, a nawet śmierci. Dla wykonujących normę dawano 90 dag chleba, 10 dag ryby, 30 dag kaszy gotowanej. Po odpracowaniu dniówki, każdy mógł wziąć ze sobą kawałek węgla do napalenia w piecu, by można było wysuszyć odzież.

Takie odżywianie się nie mogło dać tyle kalorii, ile zużywał organizm ludzki przy wykonywaniu normy. Nic też dziwnego, że załoga zmniejszała się z każdym dniem. Na miejsce wyczerpanych do reszty z sił przyprowadzano innych ludzi, by znowu eksploatować ich, ile tylko się da.

Po kilku tygodniach pracy w kopalni, stanąłem przed komisją lekarską, składającą się z dwóch lekarzy polskich z obozu i jednego lekarza sowieckiego – kobiety. Komisja ta zakwalifikowała mnie, jako niezdolnego do dalszej pracy w kopalni. Niepracujący w kopalni byli zatrudniani w obozie przy rozbudowie baraków, naturalnie o normie żywnościowej znacznie niższej niż w kopalni. Norma taka składała się 60 dag chleba i zupy z młodych pokrzyw i ziemniaków, wydawanej w skromnej ilości dwa razy dziennie. W obozie wybuchła dysenteria. Barak przeznaczony na izbę chorych przepełniony był pacjentami, skąd prawie codziennie wywożono zmarłych więźniów. W izbie chorych zatrudniony był w charakterze starszego sanitariusza i gospodarza Kazimierz Welc oraz Orłóś i Blajer w charakterze porządkowych. Wszyscy oni pochodzili spod Łańcuta. Pewnego dnia, Kazimierz, spotkawszy mnie wałęsającego się po obozie, zapytał ze zdziwieniem: - Co się z tobą stało? Wyglądasz jak chodzący szkielet! Ratuń się, bo zginięsz!!! - Czym się mam ratować i jak? Może mam się ratować tak, jak ci dwaj chłopcy spod Ulanowa? Była to aluzja do dwóch młodych chłopców, liczących po około 20 lat, którzy, nie wytrzymując głodu, kilka dni temu przedarli się w nocy niepostrzeżenie przez zasieki z drutu kolczastego na pobliskie pola i wygrzebywali tam z ziemi ziemniaki posadzone niedawno przez kolchoźników. Zauważyli ich strażnicy obozowi i zastrzelili na miejscu „przestępstwa”. Ciała zamordowanych chłopców przywieziono do obozu

i porzucono przy bramie tuż przy wartowni na pokaz publiczny. Ostrzeżono nas wszystkich, że ktokolwiek chciałby iść ich śladem, czeka go ten sam los. Patrząc na pomordowanych chłopców przypomniła mi się treść Konstytucji Stalinowskiej z 1936 roku, którą się tak zachwycałem, słuchając jej czytania w audycjach radiowych w języku polskim, nadawanych przez radio sowieckie w Kijowie. Największą wartością w ustroju sowieckim jest człowiek... Dobru człowiekowi służą wszystkie wysiłki władzy państwowej.

Patrząc na pomordowanych chłopców, sądziłem, że tylko Polak ma mniejszą wartość od kilku ziemniaków wykopanych z ziemi, ale jak się później przekonałem, w tym czasie kiedy głoszone wzniosłe słowa Konstytucji Stalinowskiej z przeznaczeniem na zagranicę, miliony ludzi sowieckich umierało z głodu w obozach, więzieniach i wyniszczonych wioskach. Oto oblicze sowieckiego raju!

- Musisz dostać się do mnie, do izby chorych – mówił Kazimierz - to jakoś cię podtrzymam. - Ale jak się tam dostać? Jestem zdrow! Pomówię z sanitariuszem waszego baraku, on cię zapisze do książki chorych i zaprowadzi rano do lekarza. Lekarzowi skarż się, że masz krwawe odchody i że cię coś zżera od wewnątrz, a sanitariusz potwierdzi, że widział osobiście twoje odchody. (...) Kazimierz dał mi łóżko w salce przeznaczonej dla sanitariusza i porządkowych, gdzie znajdowali się już uprzednio w ten sam sposób przeniesieni dwaj młodzi chłopcy – Stefan Puchała z Kosiny, brat Józefa Puchały, ps. „Lis”, zamordowanego w więzieniu w Rzeszowie przez NKWD, oraz Józef Półtorak z Przeworska. Po dwóch tygodniach intensywnego odżywiania chlebem, rybą i cukrem, wygłodzony organizm przyjmował każdą ilość pożywienia, szybko przybierałem na siłach i na wadze. Przy przeglądzie lekarskim, który odbywał się raz w tygodniu, lekarka sowiecka zakwalifikowała mnie do wypisania z izby chorych, ale Kazimierz dzięki swojej młodości i urodzie miał na nią duży wpływ. Poprosił ją, żeby pozostawiła mnie w izbie chorych jeszcze przez jeden tydzień. Lekarka zgodziła się.

I znowu przegląd lekarski. - Cóż z tego, że doprowadziłem cię, do takiego takiego stanu. Wezmą cię z powrotem do kopalni i znowu będziesz takim samym szkieletem, jakim byłeś, zanim tu przyszedłeś – mówił Kazimierz. - Muszę jeszcze coś obmyśleć, żeby cię jeszcze zatrzymać... Przed wejściem lekarza do sali gdzie przebywali chorzy, podszedł do mnie Kazimierz, wziął mnie za rękę i podprowadził do ubikacji tuż przy sali, pokazując stojący w kącie basen napełniony krwawą cieczą. - Stój tu, a kiedy przez szparę w deskach zobaczysz zbliżającą się lekarkę, kucnij sobie nad tym basenem i stękaj – pouczał Kazimierz,

rozmieszając mnie tym pomysłem. Lekarka po obejściu wszystkich chorych na sali, w towarzystwie Kazika zbliżała się do ubikacji. Zapewne widząc moje puste łóżko, zapytała gdzie chory. Kazik odpowiedział, że chyba w ubikacji. Na ich widok powoli wstałem znad basenu, ślaniając się na nogach i trzymając się za brzuch. - To twój kał? - zapytała lekarka sowiecka. - Tak, mój - odpowiedziałem. - Już od trzech dni zauważyłem u niego takie odchody - pospieszył wyjaśnić Kazik. Natychmiast napisać skierowanie do Centralnego Szpitala w Borowiczach i dać mi do podpisu. Mam już dość kłopotów z trupami i nie chcę, żeby tu umierał... - w zdenerwowaniu powiedziała lekarka.

Po odejściu lekarki dla zamówienia transportu, powiedziałem Kazimierzowi: - Coś ty narobił? Jak ja mogę jechać do Centralnego Szpitala, kiedy mnie nic nie boli! Kazimierz, uśmiechnął się i dobroduszenie, mówił: - Co się tym przejmujesz. Żebyś tylko wyjechał z tego obozu śmierci, jak go powszechnie nazywano. Stamtąd już tu nie wrócisz, bo taka jest procedura wędrowni po wyjściu ze szpitala. Wczorzem tego samego dnia podjechał samochód ciężarowy wraz z konwojentami, załadowano mnie wraz z innymi chorymi i żegnani przez znajomych i przyjaciółmi ruszyliśmy w drogę. Po przyjeździe do Centralnego Szpitala w Borowiczach umieszczono nas w zakaźnej izolatce, gdzie mieliśmy przejść 14 - dniową kwarantannę. Szpital był przepełniony przeważnie jeńcami niemieckimi, a więc i jedzenie było według norm dla jeńców wojennych. (...)

Przed zakończeniem kwarantanny, sanitariusz kazał mi pokazać odchody. Cóż ja mu pokażę, człowiek zdrowy, bez żadnej dolegliwości. Powiedziałem mu, wprost, że mam obstrukcję. Przyszedł lekarz, kazał się położyć na leżance. Ja przed wizytą lekarską zjadłem akurat trzy porcje zupy i kaszy, nic dziwnego, że brzuch miałem twardy jak worek nabity mokrym piaskiem. Lekarz pomacał mnie po brzuchu i kazał sanitariuszowi zrobić mi lewatywę. Przez trzy dni pod rząd płukano mi wnętrzności, a ja nadal zjadałem po trzy porcje na raz. Wreszcie wypisano mnie z izolatki na ogólną salę, gdzie leżeli jeńcy niemieccy. Podczas wizyty lekarskiej podszedł do mnie lekarz z historią choroby i zapytał, na co się skarżę. Słyszając polszczyznę o moich naprędce fabrykowanych dolegliwościach, zapytał: - Polak? - Tak - odpowiedziałem. - Z jakich stron? - Z Łańcuta. - Sądziad! Ja z Drohobycza. Janowski jestem - powiedział przyciszone głosem, podając mi rękę. Opowiedziałem mu pokrótce całą prawdę, jak się tu dostałem i jakie miałem perypetie w izolatce. Janowski śmiał się serdecznie i ja z nim. - Jednak długo nie może pan tu leżeć, ponieważ są częste i szczegółowe komisje wizytacyjne. (...) - Przed wizytą lekarską, segregującą chorych, sam wypiszę pana i przydzielę do brygady roboczej przy kuchni szpitalnej. Tam

pracy będzie dużo, ale jedzenia nie braknie, a w tym przypadku to jest chyba najważniejsze. W ten sposób, dzięki doktorowi Jankowskiemu, znalazłem się w brygadzie kuchennej Centralnego Szpitala w Borowiczach. (...) W brygadzie tej witałem historyczny dzień zwycięstwa państw sprzymierzonych nad Niemcami. Był to 9 maja 1945 roku, dzień kapitulacji Niemiec hitlerowskich. Jeńcy niemieccy wstawali z łóżek, ściskali się i radowali na wieść o zakończeniu działań wojennych. Cieszyli się rychłym powrotem do Vaterlandu, do swoich rodzin. (...) Radość jeńców niemieckich udzieliła się i mnie. Pośpieszyłem do doktora Jankowskiego podzielić się z nim radosną wiadomością, że i dla nas nareszcie skończyła się niewola, głód, poniewierka i poniżanie godności ludzkiej. Jeśli już wojna skończona, my wszyscy także winniśmy wkrótce wrócić do swojej Ojczyzny. Doktor Janowski popatrzył na mnie smętnym wzrokiem i głęboko westchnąwszy powiedział: - Tak! Koniec wojny, pięcioletniej koszarnej wojny. Dla jeńców niemieckich wolność i powrót do ojczyzny, dla nas Polaków, dalej ciężka praca, niewola, głód i życie w codziennej udruce, a może nawet zagłada... - Jak to! - oburzyłem się. Czyż sprawcy tylu nieszczęść ludzkich, których zawodem przez pięć lat było torturowanie i zabijanie niewinnych ludzi, wszędzie tam, gdzie stanęła ich stopa, mogą mieć dzisiaj moralne prawo radości w dniu ich klęski i nadziei na szybki powrót do domu? Czyż dla nas, Polaków, którzy pierwsi stawili opór podbojom niemieckim i przez pięć lat, tak w pobitym Kraju, jak i na wszystkich frontach świata, krwawili i umierali po to, aby dzień niemieckiej klęski był dla narodu polskiego, a tym samym dla nas, dniem smutku, dniem żałoby? (...) - Musisz zrozumieć jedno, że za Niemcami stoi prawo międzynarodowe. Za nich będzie miał kto upomnieć się. Upomną się o ich powrót do kraju, do rodzin nawet ich wrogowie, których Niemcy milionami zabijali na polu walki i w obozach zagłady. O nasz powrót nie upomni się nikt, nawet nasi sprzymierzeńcy z Zachodu, w obronie których wielu Polaków zapłaciło życiem. Nas nie chroni żadne prawo. Nasz los jest zależny tylko od Związku Sowieckiego i od jego bezwzględnej, totalnej kalkulacji politycznej, która w obrębie jego działania nie uznaje żadnego prawa sprzecznego z jego interesami. Wiadomo, silny ustanawia prawa dla słabszych, poddanych, składające się przeważnie z obowiązków. Tak na Zachodzie, jak i na Wschodzie na pewno nie będą kierować się sentymentem do naszego narodu i jego walką z hitleryzmem, a może nawet będą się starać pomniejszać ten wkład, albo w ogóle go przemilczeć. (...) Taka jest wielka polityka między mocarstwami, której winny podporządkować się małe narody, czy chcą tego czy nie...

cdn

STUDIO URODY

FRYZJERSTWO

STYLIZACJA & PIELĘGNACJA

RZĘSY

PRZEDŁUŻANIE & ZAGĘSZCZANIE
LAMINACJA BRWI I RZĘS

KOSMETYKA

TWARZY & CIAŁA

PAZNOKCIE

MANICURE & PEDICURE

 731 022 385

Godziny otwarcia:

Poniedziałek - Piątek

8:00 - 17:00

Sobota

8:00 - 13:00

Grodzisko Dolne 288

(obok sklepu Piotruś Pan)

 731 022 385

**PROFESJONALNE
USŁUGI
BARBERSKIE**

- Strzyżenie męskie
- Strzyżenie brody
- Pielęgnacja brody
- Repigmentacja brody

Grodzisko Dolne 288

(obok sklepu Piotruś Pan)

 Godziny otwarcia: Poniedziałek - Piątek **8⁰⁰ - 17⁰⁰** Sobota **8⁰⁰ - 13⁰⁰**
